

บทที่ 3

ปรัชญาการเมืองของไทย

วัตถุประสงค์ประจำบท

1. เพื่อให้นักศึกษาได้สนใจและรู้จักสืบค้นหลักความคิด ความเชื่อ หรือปรัชญาเฉพาะของไทยซึ่งแตกต่างกับสังคมตะวันตก
2. เพื่อให้เข้าใจลักษณะสำคัญของการเมืองในสังคมทั่วไป และรู้จักวิเคราะห์เปรียบเทียบสังคมไทย
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาปรัชญา และอุดมการณ์ทางการเมืองแบบไทยซึ่งยังไม่ชัดเจน เพื่อหาทางปรับปรุงและปฏิรูปให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยสอดคล้องกับการพัฒนาการเมืองแบบประชาธิปไตย
4. เพื่อให้สามารถเข้าใจ และวิเคราะห์ปัญหาการเมืองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ และปรับไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันและการปกครองท้องถิ่นทุกรูปแบบ

บทที่ 3 ปรัชญาการเมืองของไทย

1. ความนำ

คำว่า การเมือง โดยธรรมชาติของมันแล้ว ย่อมหมายถึง พฤติกรรมของคนในสังคม ซึ่งเกี่ยวพันกับกำลัง กฎ และอำนาจในการปกครอง ซึ่งนักปรัชญาตั้งแต่สมัยกรีก จนปัจจุบันเห็นพ้องต้องกัน อย่างไรก็ตาม ใด ๆ ก็ดี การเมืองในสภาพของสังคมแต่ละสังคม ย่อมไม่อาจเหมือนกันได้หรือเป็นเช่นเดียวกันเสมอไปได้ ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมของคนทีแสดงออกใน แต่ละสังคมย่อมมีสิ่งแวดล้อมเฉพาะอย่างของสังคมนั้น ๆ เป็นตัวกำหนด

สำหรับการเมืองการปกครองของประเทศไทย ย่อมมีมาแต่โบราณเช่นเดียวกับสังคมอื่น ๆ แต่มีปรัชญาและอุดมการณ์เป็นเอกเทศของสังคมไทยเองโดยเฉพาะ ต่างไปจากปรัชญาและอุดมการณ์และพฤติกรรมของการเมืองตะวันตกอย่างแน่นอน เราจึงควรพิจารณาดูว่า การเมืองและการปกครองของไทยมีปรัชญาและอุดมการณ์อยู่หรือไม่และอย่างไร?

2. ลักษณะสำคัญของการเมืองในสังคมทั่วไป

คำว่า การเมือง ดร.นิพนธ์ ศศิธร ให้บทนิยามเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาการเมืองของไทยไว้ว่า ได้แก่ การระดมสมาชิกของชุมชนเพื่อการต่าง ๆ เช่น เพื่อความอยู่รอด ความสงบเรียบร้อย หรือความเจริญรุ่งเรืองของชุมชนนั้น ชุมชนย่อมประกอบไปด้วยสมาชิก มีความคิดและความต้องการที่แตกต่างกัน การเมืองคือการทำให้จิตใจที่

(ดร.นิพนธ์ ศศิธร, ปัจจุบันและอนาคตของสังคมไทยด้านการเมือง, เอกสารประชุมทางวิชาการของสมาคมนิสิตเก่าจุฬาฯ, พ.ศ. 2514, หน้า 9-25).

แตกต่างกันของคนจำนวนมากมาเป็นคนเดียวกัน มีจิตใจเดียวกัน เพื่อบรรลุความสำเร็จ ที่ต้องการร่วมกัน โดยต้องมีเครื่องเชื่อมหรือเครื่องระดมซึ่งมีแตกต่างกันหลายประเทศ แล้วแต่วัตถุประสงค์และระดับ เช่น ศาสนา ชาตินิยม และลัทธิการเมืองในระดับสูง หรืออุดมการณ์และหลักการต่าง ๆ ในระดับลดหลั่นลงมา เครื่องเขียนเหล่านี้ต้องเกิดจากการใช้ ภูมิปัญญาความคิดอ่าน สร้างสรรค์ และปกติสิ่งเหล่านี้ ควรจะสามารถถอดความหมายออกเป็น สัญญลักษณ์ หรือมโนภาพในดวงจิตของคนทั่วไปได้.

เมื่อมีการสร้างปรัชญา ลัทธิและอุดมการณ์ เป็นเครื่องระดมจิตใจคนหมู่มากให้ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ย่อมมีพลังเกิดขึ้นเป็นขบวนการ และจะต้องมีการจัดระเบียบ บงค์การเพื่อลัทธิหรืออุดมการณ์นั้น ๆ

ลัทธิอุดมการณ์หรือหลักการ เป็นแต่เพียงหลักของการความคิดหรือกรอบใหญ่ของ จิตใจ จะต้องมีการกำหนดรายละเอียดเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป คือ วัตถุประสงค์และ นโยบายและมีอำนาจรับเอาทั้งสองสิ่งนี้ไปปฏิบัติ ผู้มีอำนาจกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบาย คือ อำนาจการเมือง และข้าราชการมีอำนาจปฏิบัติตามวัตถุประสงค์และนโยบาย คือ อำนาจการเมือง และข้าราชการมีอำนาจปฏิบัติตามวัตถุประสงค์และนโยบายนั้น สังคม ทุกสังคมไม่ว่าจะประกอบด้วยลัทธิใด ย่อมมีการจัดระเบียบแห่งอำนาจข้างต้นและจัดระเบียบ บงค์การประชาชนเพื่อให้เกิดอำนาจการเมืองที่แท้จริงขึ้น ที่กล่าวมานี้เป็นความจริงอย่างยิ่ง ทางการเมืองไม่ว่าสังคมนั้นจะเป็นประชาธิปไตย เผด็จการ สังคมนิยม ทุนนิยม หรือ แม้กระทั่งคอมมิวนิสต์ ก็อาศัยการจัดระเบียบบงค์การประชาชนเป็นพื้นฐานแห่งอำนาจ การเมืองด้วยกันทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณาหลักการสำคัญของการเมืองที่กล่าวมาแล้ว อาจสรุปได้ว่าการเมืองที่ เจริญแล้วและจะมีประสิทธิภาพแท้จริงได้ต้องประกอบไปด้วยปัจจัยจำเป็นยิ่ง 4 ประการ คือ

2.1 ต้องมีลัทธิการเมือง หรืออุดมการณ์ทางการเมืองเป็นเครื่องระดมจิตใจประชาชน ทั้งหลายให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2.2 ต้องมีการจัดระเบียบบงค์การ เพื่อให้ลัทธิและอุดมการณ์สามารถแสดงออกมา เป็นขบวนการต่าง ๆ เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ

2.3 ต้องมีการแยกอำนาจการเมืองออกจากอำนาจราชการและให้อำนาจการเมือง อยู่เหนือราชการ

2.4 อำนาจการเมืองจะมีจริงได้ ต้องอาศัยให้ประชาชนรวมกันเป็นกลุ่ม องค์การ หรือสถาบันที่แน่นอนแน่นแฟ้นและต่อเนื่อง

แต่เมื่อพิจารณา 4 ข้อข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่าสังคมไทยยังขาดลัทธิการเมืองหรืออุดมการณ์ทางการเมืองที่แท้จริง ยังไม่มีการจัดระเบียบองค์การเป็นการถาวรและต่อเนื่องอย่างแท้จริง มีแต่การจัดระเบียบองค์การฝ่ายราชการเท่านั้น ฝ่ายประชาชนที่แท้จริงไม่ค่อยมี เช่นนี้อำนาจการเมืองหรืออำนาจประชาชนจึงไม่มีแรงสนับสนุนให้เข้มแข็งพอ (นิพนธ์ ศศิธร, อ้างแล้ว, หน้า 12-14).

การเมืองในสังคมไทยต้องสร้างปัจจัยที่จำเป็นยิ่ง 4 ประการดังกล่าวมาข้างต้น และจะเกิดผลดีได้ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมทางสังคมไทยเป็นเครื่องพิจารณา โดยเฉพาะภาวะผู้นำและพลังกลุ่มในสังคมไทย ซึ่ง ดร.นิพนธ์ ได้เสนอสมมติฐานไว้ 9 ประการ คือ

สภาพสังคมไทยมีลักษณะเป็น

1. วังคนตรีไทยไม่มีวาทยาการ
2. สังคมไทยผู้ใหญ่น้อยนัก
3. สังคมไทยนิยมบุคคลหรือส่วนตัวเป็นหลักสำคัญ
4. สังคมไทยนิยมดูเจตนามากกว่าผลที่บังเกิด
5. สังคมไทยมีทัศนคติเชิงรับมากกว่าเชิงรุก
6. สังคมไทยนิยมปฏิบัติมากกว่าอุดมการณ์
7. สังคมไทยขาดเหตุการณ์กระตุ้นให้ต้องการผู้นำอย่างแท้จริง
8. สังคมไทยมีการละผู้นำต่อเนื่องอยู่น้อย
9. สังคมไทยเป็นสังคมเปิดเพื่อเลือกสรร

(ดู นิพนธ์ ศศิธร, อ้างแล้ว, หน้า 14-23)

ปัจจัยทางสังคมเกี่ยวกับภาวะผู้นำและพลังกลุ่มในสังคมไทยดังกล่าวมาเป็นเพียงข้อเสนอของนักวิชาการท่านหนึ่งเท่านั้น เราอาจพิจารณาแยกแยะออกไปได้ หรืออาจนำมาใช้ประโยชน์ทางการเมือง และในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาการเมืองของไทย ซึ่ง ดร.นิพนธ์ เล็งเห็นว่าการเมืองของสังคมไทยมีลักษณะเป็นประชาธิปไตย ในรูปต่างคนต่างทำได้ตามใจ Laissez-Faire อยู่มากเหมือนกันแต่มีอุปสรรคในด้านการระดมสมาชิกในสังคม ตามความหมายของการเมืองดังกล่าวมาข้างต้นเป็นอันมากสังคมไทยจะต้องเปลี่ยนแปลงไปเพราะความก้าวหน้าทางการศึกษาและเทคโนโลยีด้านคมนาคม และมีปัญหาความต้องการต่าง ๆ ที่

เกิดขึ้นมากมายในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาประเทศนั่นเอง ซึ่งขึ้นอยู่กับ การปรับปรุง ระบบการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนของคนในสังคม โดยเฉพาะผู้นำทางการเมืองปัญญาชน นักการเมือง ฯลฯ และสักวันหนึ่ง (อาจารย์ 20-30 ปีข้างหน้า) สังคมไทยคงมีระบบ การเมืองที่มีประสิทธิภาพแท้จริง

ปัญหาปรัชญาและอุดมการณ์ทางการเมือง (ไทย)

เมื่อพูดถึงปรัชญาและอุดมการณ์ทางการเมืองของสังคมไทยจะเห็นได้ว่า เป็นเรื่อง ที่ยากยิ่งเพราะเราไม่อาจยกเหตุผลส่วนตัวขึ้นมาอ้างอิงได้ อย่างไรก็ตามมีหลักการและเหตุผลใน การสังเกตดูปรัชญาและอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองของไทยได้จากประวัติศาสตร์ ศาสตร์ และวรรณคดีบางเรื่องสะท้อนให้เห็นปรัชญาการเมืองของคนไทย และสังคมไทย ที่อยู่รอดมาได้ทุกยุคทุกสมัยไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของชาติใด นั่นคือ “การรู้จักรักษาตัว รอด” ซึ่งเป็นนโยบายทั้งภายในและต่างประเทศของชาติไทยมานานแล้ว เราพอจับเค้าเงื่อน ของปัญหาปรัชญาไทยเกี่ยวกับนโยบายและจิตใจของคนไทยในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ได้ดี จากวรรณคดีไทยเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่ ซึ่งกล่าวถึงฤาษีสอนสุคนธ์ว่า “มนุษย์ นี้ที่รักอยู่สองสถาน บิดา มารดา รักมักเป็นผลที่พึงหนึ่งพึงได้แต่กายตน เกิดเป็นคนคิดเห็นจึงเจรจา แม้นใครรัก รักมั่ง ชัง ชังตอบ ให้รอบคอบคิดอ่านนะหลานนา รู้สิ่งใดไม่สู้รู้วิชา รู้รักษาตัวรอดเป็น ยอดดี”

ในปัญหาเกี่ยวกับผู้นำในการปกครอง คนไทยเราคงซาบซึ้งในบทพระราชนิพนธ์ ของล้านเกล้าฯ รัชกาลที่ 6 เรื่องพระร่วงที่กล่าวถึงขอมทำทนายไว้ว่า “ชาวไทยจะดีเพราะ มีนาย” ซึ่งช่วยกู้เอกราชและนำความเป็นปึกแผ่น เจริญรุ่งเรืองมาสู่สังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเมืองการปกครองตามพุทธภาษิตเป็นอันมาก ดังพุทธภาษิตว่า “ถ้าฝูง โคมีจำฝูงนำเป็นอันดี ข้ามแม่น้ำโดยตรงไม่คดเคี้ยวแล้ว บริวารก็จะเดินตรงเมื่อเปรียบเทียบกับ คนในการปกครองของสังคมมนุษย์ ถ้าหากผู้ปกครองประพฤติดีเป็นคนตรง อยู่ในสุจริต ยุติธรรม บริวารและลูกน้องก็จะปฏิบัติดีตามไปด้วย

ที่กล่าวมานี้อาจมิใช่ปรัชญาและอุดมการณ์ทางการเมืองของไทยก็ได้แต่ชาวไทยย่อม ซาบซึ้งและมีความรู้สึกเข้าใจดีเมื่อกล่าวถึง

มีผู้กล่าวว่า ประเทศไทยและประเทศตะวันตกไม่เหมือนกันทางปรัชญาการปกครอง หรืออุดมการณ์ทางการเมืองและพื้นฐานทางสังคม ดังนั้น การปกครองของไทยจึงคล้อยตาม คุณค่าทางสังคมของชาติไทยมากกว่าจะเห็นการนำเอาระบอบการปกครองแบบตะวันตกเข้า

มาใช้โดยมิปรับปรุงให้เข้ากับสังคมไทยเลย เพราะเหตุนี้เอง การปกครองของไทยจึงเป็นประชาธิปไตยแบบไทย ๆ การที่คนนำเอาปรัชญาหรืออุดมการณ์ทางการเมืองและการปกครองของตะวันตกมาใช้ นั้น เป็นผลให้คุณค่าทางสังคมบางอย่างที่ประชาชนชาวไทยเคยมีอยู่ได้เลือนลางหายไป จากการปฏิบัติของประชาชนข้าราชการนักการเมืองโดยทั่วไป คุณค่าทางการเมืองและการเมืองบางอย่างที่ดีของไทยได้รับความสนใจไม่เพียงพอ ผลก็คือประเทศไทยไม่มีอุดมการณ์หรือปรัชญาทางการเมืองและการปกครองที่แน่นอนนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา เพราะการเมืองไทยมีวงจรอยู่เพียงการแก่งแย่งอำนาจกันของกลุ่มผู้นำในคณะราษฎร (พ.ศ. 2475) และมีการแก่งแย่งชิงอำนาจระหว่างฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน ก่อให้เกิดความไม่แน่นอนและไม่มั่นคงทางการเมืองขึ้น เมื่อฝ่ายพลเรือนถูกผลักดันออกมาจากราชการเมือง ผู้นำฝ่ายทหารเองก็แย่งอำนาจการปกครองกัน ในยุคต่อมาโดยมีฝ่ายพลเรือนอยู่รอบนอก

(ดู David Wilson, Politics in Thailand. Cornell University Press, 1962. pp. 11-34 ใน สมพร แสงชัย ปัญหาและอุดมการณ์ทางการเมืองในประเทศไทย, และ ดู คีฤทธิ ปราโมช, การเมืองในปัจจุบันและอนาคตของไทย, การประชุมทางวิชาการ สมาคมนิสิตเก่าจุฬาฯ ปีที่ 14)

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยเท่าที่ผ่านมา อุดมการณ์ปรัชญาตามระบอบประชาธิปไตย ควรจะเกิดขึ้นกับประชาชนโดยทั่วไป แต่ประชาชนชาวไทยกลับไม่ชอบยุ่งกับการเมือง เพราะถือว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของรัฐบาล หน้าที่ของประชาชนคือต้องเป็นผู้อยู่ในโอวาทของผู้ใหญ่ (รัฐบาล)

(ดู Stephen B. Young “The Northeastern Village: A Non Participatory Democracy” ใน สมพร แสงชัย อ้างแล้วหน้า 31)

นอกจากนั้น ชนชั้นนำจะนำประเทศไทยไปสู่ประชาธิปไตยคือปัญญาชน ก็เป็นชนชั้นกลางนิยมเป็นข้าราชการจึงทำให้ข้าราชการมีบทบาทมากกว่าผู้อื่น ประชาธิปไตยจึงขึ้นไปอยู่กับผู้นำทางการบริหาร (Bureaucratic elite) แต่พวกเดียว และข้าราชการก็มีได้ประพฤติดนให้เป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และข้าราชการของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยแต่อย่างใด (สมพร แสงชัย, อ้างแล้วหน้า 34) อนึ่งปรัชญาและการปกครองแบบประชาธิปไตยควรแพร่หลายไปสู่ท้องถิ่นหลายประการแต่ยังมีได้เป็นเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่การปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตยระดับชาติ

สำหรับพรรคการเมือง อันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเมืองระบอบประชาธิปไตย ก็เช่นเดียวกัน จากวิวัฒนาการของพรรคการเมืองในประเทศไทย ย่อมเห็นได้ว่านักการเมือง มักแสวงหาประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ย่อมตนเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารย้าย พรรคที่สังกัดอยู่โดยไม่คำนึงถึงนโยบายพรรค (ดู ชจิตภัย บุรุษพัฒน์, กำเนิดพรรคการเมืองในประเทศไทย ใน สมพร แสงชัย อ้างแล้วหน้า 31) เราจะเห็นได้ว่า ข้าราชการ และพรรคการเมืองตั้งขึ้นมาเกือบไม่มีปรัชญาและอุดมการณ์ทางการเมืองเสียเลย ถ้าจะ ดูจากนโยบายพรรคและอุดมคติของพรรคการเมืองต่าง ๆ 42 พรรค ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2518 จะเห็นได้ทันทีว่า ส่วนใหญ่เขาตั้งพรรคขึ้นมาเพื่อแสวงหาประโยชน์ของพรรคพวก กัน นอกจากนั้น ยังมีความแตกแยกกันมากมายคล้ายกับประเทศฝรั่งเศสก่อนเดอโรโกลขึ้น เป็นประธานาธิบดี (ดู เชาว์ศ สุตลาภา, พรรคการเมือง พระนคร, บริษัทสหสยาม-พัฒนา พ.ศ. 2511 โดยเฉพาะภาค 3 โครงสร้างทางสังคมกับการพัฒนาทางการเมือง, หน้า 200-250) นอกจากนั้นพรรคการเมืองของไทยยังเป็นพรรคการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ ที่ตั้งขึ้นในเมืองหลวง เพียงเพื่อการเลือกตั้งชั่วคราวหาได้มีรากฐานมาจากประชาชนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นที่แท้จริงไม่ จึงทำให้ปรัชญาอุดมการณ์ และนโยบายทางการเมืองไม่มั่นคง พรรคอ่อนแอ ทำให้ระบอบพรรคไม่เป็นที่นิยมกลับนิยมในส่วนตัวกันมาก

4. การเสริมหลักประชาธิปไตยของสังคมไทย

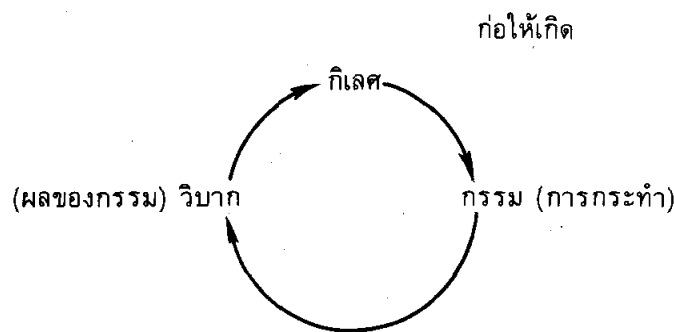
จากการวิเคราะห์ตามแนวความคิดที่กล่าวมา จะเห็นว่าประชาธิปไตยแบบไทยขัด กับประชาธิปไตยแบบสากล จนมีผู้เสนอเห็นว่า การพัฒนาการเมืองของไทยนั้นเป็นเผด็จการ ก็ไม่ใช่ ประชาธิปไตยก็ไม่เชิง (ดู ชาญวุฒิ วัชรพุกก์, พัฒนาการเมือง พระนคร, โรงพิมพ์พิมพ์มณฑล, พ.ศ. 2518, หน้า 54-71) ดังนั้น จึงควรแสวงหาสิ่งทดแทนหรือมาเป็น หลักเสริมของประชาธิปไตย ซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมไทยยอมรับ ดร.สมพร แสงชัย เห็นว่า หลักการหรืออุดมการณ์ที่ดีควรนำกลับมาใช้อีกคือ

1. **ความรู้สึกตัวอยู่เสมอของข้าราชการและนักการเมืองทั้งหลายว่าตนเป็นข้าของพระเจ้าแผ่นดินทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ** และขณะเดียวกันจะช่วยให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่การงานมีประสิทธิภาพและมีความเข้าใจซึ่งกันและกันกับประชาชน เพราะการที่ ข้าราชการทำงานต่างพระเนตรพระกรรณของพระเจ้าอยู่หัว ตามหลักการนี้ย่อมไม่ขัดต่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อถือของประชาชน

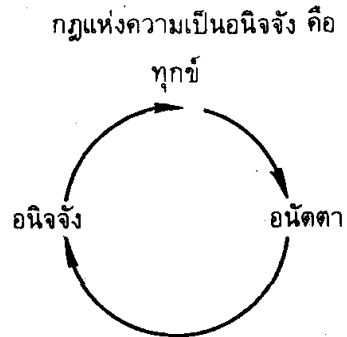
2. **ควรรนำหลักการปกครองระบบพ่อค้ากับลูก** กลับมาใช้โดยข้าราชการผู้ใหญ่และข้าราชการทั่วไปต้องทำตัวให้ดีใกล้ชิดกับประชาชน ให้ความยุติธรรมกับเขาและเป็นที่ตั้งแก่เขาได้โดยยุติธรรม

3. ผู้เป็นใหญ่ทำหน้าที่ต่างพระเนตรพระกรรณ **ควรรนำหลักทศพิธราชธรรม** ซึ่งเป็นธรรมของพระเจ้าแผ่นดิน มาแต่โบราณไปใช้

การฟื้นฟูหลักการสำคัญทั้งสามประการ จะทำให้การปกครองประชาธิปไตยแบบไทย ๆ ประกอบด้วยอุดมการณ์ ซึ่งจะเป็นทางเสื่อนำในการเมืองและการปกครองสังคมไทยไปสู่ความเป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่ดีกินดี และความสงบสุขของประชาชน โดยอาศัยหลักปรัชญา การมีผู้นำที่ดีมีหลักธรรม (เช่น ทศพิธราชธรรม) ในการปกครองและรู้จักรักษาตัวรอด เพื่อประโยชน์ของชนส่วนใหญ่และลูกหลานคนไทยในอนาคต ดังที่บรรพบุรุษของเราได้เคยปฏิบัติมา เป็นที่น่าสังเกตว่าสังคมไทยนั้นมีความสามารถในการผสมกลมกลืนและสมานประโยชน์ ระหว่างคนในสังคมเป็นอย่างดี ลักษณะเช่นนี้เป็นเอกลักษณ์พิเศษของสังคมไทยดังที่นักปราชญ์ไทยพระองค์หนึ่ง คือ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากรทรงกล่าวไว้ อีกประการหนึ่งในแง่ปรัชญาของชีวิตสังคมไทยยังมีแนวโน้มของปรัชญาการดำรงชีวิตที่ดีโดยธรรมชาติและเน้นจริยธรรม ศีลธรรมในการดำรงชีวิต ซึ่งเน้นไปทางด้านปรัชญา จิตนิยมมากกว่าสสารนิยม เช่น ชาวไทยเห็นว่าจิตใจสำคัญกว่าวัตถุ ๆ นั้น ไม่สำคัญเท่าใจโดยเฉพาะชาวไทยเชื่อกฎแห่งกรรม อันเป็นการสอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนา เช่น ทำกรรมดีย่อมได้ดี ทำกรรมชั่วย่อมได้ชั่ว ซึ่งเป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตที่ดีและการปกครองที่ดีของคนในสังคมและกฎแห่งความเป็นไปของคนคือ :

ปรัชญาของการดำรงชีวิตนี้เอง ที่ทำให้ประเทศไทยมีปรัชญาและอุดมการณ์การเมืองอย่างไม่รุนแรงคือเป็นสายกลางและสมานประโยชน์ของชาติ ช่วยให้ชาติอยู่รอดและมีความปลอดภัยได้

เมื่อเปรียบเทียบกับสังคม สังคมย่อมเปลี่ยนแปลงไป ไม่เที่ยงแท้แน่นอน การเมืองก็เป็นไปเช่นเดียวกัน แต่ควรเป็นการเมืองชนิดที่มีธรรมะกำกับด้วย หรือการเมืองก็คือธรรมะโดยธรรมชาตินั่นเอง (ดู พุทธทาสภิกขุ, การเมืองชนิดช่วยโลกได้, พระนคร: สมาธิการพิมพ์, พ.ศ. 2520, 58 pp.).

5. การปฏิรูปสังคมไทยในด้านปรัชญา

มีผู้กล่าวกันว่า คนไทยไม่ค่อยจะมีปรัชญา หรือทำอะไรมักขาดปรัชญา แต่ผู้เขียนเห็นว่าปรัชญาไทยต้องมีอยู่แน่ และคนไทยก็ใช้หลักปรัชญากันจนกลายเป็นวิถีชีวิตแบบไทย ๆ การจะทราบว่าปรัชญาไทยเป็นอย่างไรต้องอาศัยการวิเคราะห์ความเป็นมาของสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเราอาจสร้างปรัชญาสำหรับสังคมไทยในอนาคตได้ด้วย หลักฐานที่เราจะสืบค้นหาปรัชญาไทยได้แก่ตำราประวัติศาสตร์ วรรณคดี และคัมภีร์ทางศาสนา

ต่อไปนี้จะเสนอแนวทางในการสืบค้นหาปรัชญาไทยแนวหนึ่งพอเป็นตัวอย่าง ซึ่งนักศึกษาอาจใช้เป็นแนวเทียบเพื่อสืบค้นตามแนวอื่น ๆ ต่อไป คนไทยที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบันย่อมต้องมีความเชื่อ ลักษณะนิสัย คุณธรรมประจำชาติ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและระบบการปกครอง การวิเคราะห์ทั้งในด้านดีและไม่ดี เพราะถ้ามีแต่ดีอย่างเดียว ประเทศไทยก็คงเจริญรุ่งเรืองกว่านี้มากมายนัก ถ้าไม่มีดีเลย ประเทศไทยก็น่าจะดำรงอยู่ไม่ได้ การวิเคราะห์ปรัชญานี้จะนำไปสู่การปฏิรูปสังคมไทยในด้านปรัชญา ซึ่งหมายถึงการเลือกสรรส่วนที่ดีไว้ และพิทักษ์รักษาให้คงอยู่ ในขณะที่เดียวกันก็จัดส่วนที่ไม่ดี

ออกไป เพื่อให้สังคมไทยมีหลักการอันแน่นอนและมั่นคง พร้อมทั้งจะเคลื่อนไหวก้าวหน้าไปสู่ จุดหมายที่ประสงค์

5.1 ในด้านความเชื่อ คนไทยมีความเชื่อตามหลักพุทธศาสนาแต่โบราณ และเมื่อ ปน ๆ ไปกับศาสนาหรือลัทธิอื่น เช่น ศาสนาพราหมณ์ และลัทธิประจำถิ่นจำพวกลัทธิ ผีสางเทวดา ในชั้นหลังมีคริสตศาสนาและศาสนาอิสลามแพร่เข้ามา คนไทยส่วนหนึ่งก็ ยอมรับนับถือ แต่ก็หาได้ทิ้งประเพณีไทยไม่ กล่าวโดยสรุปคนไทยเป็นผู้มีศาสนา เชื่อบุญ เชื่อบาป เชื่อการเวียนว่ายตายเกิด ซึ่งเป็นลักษณะประการหนึ่งของปรัชญาจิตนิยม คน ไทยจึงมีความเป็นนักจิตนิยม แต่ไม่ใช่ นักจิตวิทยาปลายสุดที่สนใจเรื่องจิตล้วน ๆ เป็นเพียง จิตนิยมระดับกลาง ๆ คือสนใจทั้งเรื่องจิตและเรื่องวัตถุไปพร้อม ๆ กัน ขณะที่คนไทยส่วน หนึ่งมีความเชื่อก็เป็นนักวัตถุนิยมแบบฉาบฉวย เลียนแบบนักวัตถุนิยมต่างชาติ ซึ่งมีความ เชื่อพื้นฐานและวิถีชีวิตแตกต่างจากคนไทยอย่างสิ้นเชิงแล้วถือตัวเองว่าเป็นคนทันสมัย มี ความก้าวหน้าเป็นผู้นำสังคม และกล่าวหาคนไทยส่วนใหญ่ว่าเป็นไดโนเสาร์เต่าล้านปี มี คนไทยอีกส่วนหนึ่งเช่นกันที่เอาศาสนาบังหน้า ทำมาหากินกับศาสนาแสดงตัวคล้ายกับว่า ทะนุบำรุงศาสนา แต่ความจริงแล้วเป็นการบ่อนทำลายศาสนาไปในตัว

ถ้าเราจะปฏิรูปในด้านความเชื่อ เราจะต้องหาวิธีทำให้คนไทยมีความเชื่ออย่างมี เหตุผล ขจัดสิ่งที่ไร้เหตุผลออกไป ความจริงหลักธรรมในศาสนาก็มีเหตุผลอยู่แล้ว สิ่งนอก ศาสนาที่แอบแฝงอยู่กับศาสนาต่างหากที่ไร้เหตุผล และถ้าเราจะปรับปรัชญาพุทธศาสนา มาใช้กับวิถีชีวิตแบบไทย ๆ ก็น่าจะได้ปรัชญาพุทธศาสนาคือปรัชญาแห่งความหลุดพ้น ซึ่ง หมายถึงการพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิง อันเป็นจุดหมายสูงสุดในพุทธศาสนาแต่เราอาจปรับจุด- หมายนี้ให้ต่ำลงพอที่โลกิยชนจะบรรลุถึงได้ เช่น ความหลุดพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิงนั้นก็ลดลง มา เป็นความหลุดพ้นจากความโง่หรือความไม่รู้หนังสือ ซึ่งหมายถึงการให้การศึกษาแก่ ประชาชนจนรู้หนังสือทั่วถึงกันความหลุดพ้นจากความยากจน ซึ่งหมายถึงการปรับปรุง ระบบเศรษฐกิจให้ทุกคนมีงานทำ มีความอยู่ดีกินดีทั่วถึงกัน ความหลุดพ้นจากความชั่ว ซึ่งหมายถึงการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤตินิยมขอบในวงราชการ เป็นต้น

5.2 ในด้านลักษณะนิสัย คนไทยเป็นผู้รักอิสระภาพ เสรีภาพ และสันติภาพ และรู้จัก รักษาตัวรอด ซึ่งหมายถึงนำชาติปลอดภัยจากวิกฤตการณ์ต่าง ๆ มาได้ อันนี้ถือได้ว่าเป็น ปรัชญาหลักอีกอย่างหนึ่งของชาติไทย ตราบใดคนไทยยังยึดถือปรัชญาดังกล่าว ชาติไทย

ก็จะคงตลอดไป แต่ขณะที่คนไทยส่วนหนึ่งเทอดทูนอิสรภาพ เสรีภาพ และสันติภาพ คนอีกส่วนหนึ่งไม่รู้เรื่องไม่รู้ราวกับสิ่งเหล่านี้เลย เป็นเสมือนผู้พลอยโดยสารเรือหรือแอบแฝงอยู่ในสังคมเพียงเพื่ออยู่รอดไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น มิหนำซ้ำคนไทยอีกส่วนหนึ่งพยายามทำลายอิสรภาพ ขาดตัวชายวิญญูณให้แก่ต่างชาติยอมตกเป็นทาสเงินตรา ทาสทางปัญญา ทาสทางอุดมการณ์และทาสทางวัฒนธรรมของต่างชาติ คนไทยอีกส่วนหนึ่งใช้เสรีภาพเกินขอบเขต จนเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่นทั้งในด้านร่างกาย ทรัพย์สิน และอุดมการณ์ ในด้านสันติภาพขณะที่คนไทยส่วนใหญ่ก็รักสันติ อยู่ร่วมกันอย่างสงบฉันท์พี่น้อง คนไทยอีกส่วนหนึ่งทำตัวเป็นภัยต่อสังคมก่อความสังคม เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน เป็นต้น

การปฏิรูปในเรื่องนี้ขึ้นอยู่กับการศึกษาแก่ประชาชน ให้สำนึกในความเป็นไทย เน้นอุดมการณ์แห่งชาติ นำอุดมการณ์มาเป็นหลักในการดำเนินไปสู่จุดหมาย นอกจากนั้นจำเป็นต้องมีการปฏิรูประเบียบสังคมระเบียบราชการ และค่านิยมให้ทุกคนมีความสำนึกในหน้าที่ ภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน สำนึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีส่วนในการสร้างสังคมตามอุดมการณ์ ในการให้การศึกษาอบรมแก่ประชาชนนี้จำเป็นต้องจัดทุกระดับนักเรียน นักศึกษา เยาวชนนอกโรงเรียน ตลอดจนผู้ใหญ่และคนสูงอายุในทำนองเดียวกันกับการอบรมลูกเสือชาวบ้าน การให้การศึกษาอบรมเช่นนี้ ถ้าจัดได้ทั่วถึงและมีความสืบเนื่องกันแล้ว จะช่วยให้คนไทยส่วนใหญ่เป็นคนที่มีคุณภาพทั้งด้านความคิดและความสามารถโดยยึดมั่นในหลักปรัชญาไทย อันจะทำให้มีความเป็นไทยอย่างสมบูรณ์และสร้างสังคมไทยให้เจริญก้าวหน้าตามอุดมการณ์แบบไทย

5.8 ในด้านคุณธรรมประจำชาติ คนไทยเป็นคนเปิดเผย เป็นมิตรกับคนทุกชาติ ไม่มี ความรังเกียจเชื้อชาติผิวพรรณ ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนบ้าน คนต่างถิ่นตลอดจนชาวต่างประเทศ จนประเทศไทยได้รับสมญาว่า “สยามเมืองยิ้ม” คนไทยมีความขยันขันแข็งในการทำงาน แต่ไม่ถึงขั้นเอาเป็นเอาตาย หรือกอบโกยเพื่อตนฝ่ายเดียว มีความช่วยเหลือร่วมมือกันในการทำงาน เช่น การลงแขกในการทำนาทำให้ประเทศไทยมีเศรษฐกิจดีจนได้รับสมญาว่าเป็น “อู่ข้าวอู่น้ำ” คนไทยตั้งแต่โบราณปฏิบัติกันมาอย่างนี้ แต่ในสมัยปัจจุบันมีคนไทยส่วนหนึ่งชอบระรานเพื่อนบ้านคนต่างถิ่นตลอดจนชาวต่างประเทศ มีการฉกชิง วิ่งราว ลักขโมย และจี้ปล้นต่าง ๆ จนกระทั่งคนต่างชาติกล่าวหาว่าคนไทยเป็นขโมยกันทั้งประเทศ ในด้านการทำงาน มีคนไทยส่วนหนึ่งทำจริงเป็นเล่น ทำเล่นเป็นจริงคือเป็นคนโลเล ขาดความมั่นใจในตัวเองโดยเฉพาะการทำราชการ มีข้าราชการบางคนทำงาน

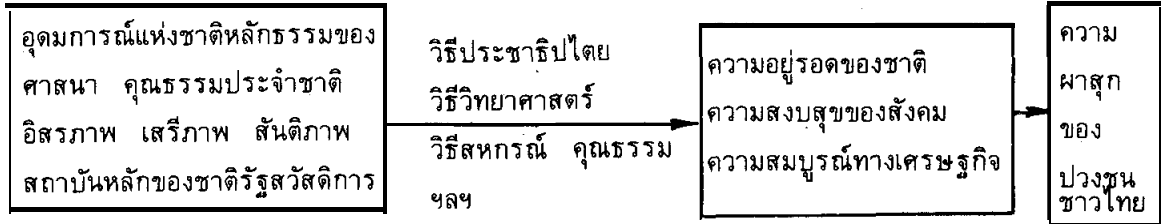
แบบ “เข้าชามเป็นชาม” หรืออยู่กันไปวัน ๆ หนึ่ง” ทิ้งงาน หรือ “กระโดดร่ม” เป็นประจำ ในการทำงานส่วนตัว มีคนส่วนหนึ่งยึดถือลัทธิปัจเจกชนนิยม คือทำงานเพื่อตน และพวกของตนเป็นสำคัญมีการแข่งขันกันอย่างดี จนถึงขั้นต่อสู้ประหัตประหารกัน เพื่อแย่งชิงผลประโยชน์และคุ้มครองผลประโยชน์ของตน

การปฏิรูปในเรื่องนี้ คือ ควรรักษาคุณธรรมประจำชาติที่ดั้งเดิมไว้ ในการศึกษาอบรมให้คนไทยมีนิสัยรักการทำงานที่สุจริต โดยเฉพาะต้องมีการปรับปรุงระบบเศรษฐกิจจากระบบปัจเจกชนนิยมไปสู่ระบบสหกรณ์ หรือระบบรัฐสวัสดิการ โดยรัฐจัดการทางเศรษฐกิจในด้านสถาบันการเงิน อุตสาหกรรมหนักและบริการสาธารณะ และการค้าต่างประเทศให้ออกชนร่วมมือกันจัดการในด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเบา ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ไม่ให้คนรวยยิ่งรวยขึ้นและคนจนยิ่งจนลง แต่ให้ทุกคนมีมาตรฐานการครองชีพใกล้เคียงกัน

5.4 ในด้านระบบการปกครอง ประเทศไทยปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขมาโดยตลอดไม่ว่าในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ หรือในระบอบประชาธิปไตย สถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นสถาบันหลักของประเทศไทย และไม่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปใด ๆ ในเรื่องนี้ การปฏิรูปที่จำเป็นต้องทำอยู่ที่ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารเท่านั้น กล่าวคือ จะต้องใช้ปรัชญาไทยเป็นหลักหรือมีรัฐธรรมนูญตามหลักปรัชญาไทย แล้วใช้วิธีการประชาธิปไตยแบบไทย เพื่อดำเนินไปสู่จุดหมายขั้นต้น คือความอยู่รอดของชาติ ความสงบสุขของสังคมและความสมบูรณ์ทางเศรษฐกิจ และถึงจุดหมายขั้นต่อไป คือความผาสุกของประชาชนชาวไทยทั้งชาติ

ปรัชญาการเมืองไทยในอนาคตที่กล่าวนี้ กล่าวเฉพาะหลักการและจุดหมายเท่านั้น ส่วนวิธีการกล่าวเพียงกว้าง ๆ วิธีการโดยละเอียดเป็นหน้าที่ที่นักศึกษาและนักคิดทั้งหลายจะคิดค้นกันต่อไป ว่าวิธีการอันใดจะเหมาะสมและให้ถึงจุดหมายได้อย่างรวดเร็วและราบรื่น

ปรัชญาไทยที่ปฏิรูปแล้ว ถ้าเขียนเป็นแผนภูมิจะได้ดังนี้

ปรัชญาความมั่นคงของชาติ

ปรัชญาคืออะไร

คำว่า “ปรัชญา” มีความหมายอันแท้จริงที่นักปราชญ์หลายท่านให้ไว้ ดังต่อไปนี้

1. หมายถึงความรู้อันประเสริฐ อันเป็นความรู้ที่เข้าถึงความแท้จริงที่สิ้นสุดได้ ความแท้จริงที่สิ้นสุดคือสิ่งสุดท้ายที่นักปราชญ์ค้นพบว่าเป็นต้นกำเนิดของสิ่งทั้งปวง ควบคุมให้สิ่งทั้งปวงดำรงอยู่และดำเนินไป ซึ่งอาจมีสภาพเป็นจิต หรือเป็นสสาร หรือเป็นกฎอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นกฎธรรมชาติ กฎอนิจจัง หรือกฎวิภาษวิธีก็ได้

2. หมายถึงความรู้ที่สากลและจำเป็น ความรู้สากลคือความรู้ที่ครอบคลุมความรู้อื่นทั้งหมดเป็นแม่บทของความรู้ทั้งปวง ความรู้ที่จำเป็นคือความรู้ที่วิชาการทุกสาขาจะต้องอ้างอิง และจำเป็นที่ทุกคนจะต้องรู้

3. หมายถึงหลักการ วิธีการ และจุดหมาย หลักการคือสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับโดยเป็นความคิดหลักของสังคมหรือเป็นปทัสถานของสังคม หลักการต้องมีจุดหมายที่จะมุ่งไปหา และมีวิธีการที่ตรงต่อจุดหมายนั้น

3. หมายถึงวิธีการดำเนินชีวิต ทั้งของบุคคลและสังคม โดยได้เลือกสรรแล้วว่าเป็นวิถีทางที่ดีที่สุด

ปรัชญาแบ่งเป็นสาขาใหญ่ ๆ 3 สาขา คือ

1. ญาณวิทยา เป็นทฤษฎีว่าด้วยความรู้ พยายามศึกษาว่าความรู้คืออะไร ความ

รู้เกิดจากอะไร ความรู้มีขอบเขตและข้อจำกัดอย่างไร ความรู้ที่สมเหตุสมผล และไม่สมเหตุสมผลมีลักษณะอย่างไร

2. อภิปรัชญา เป็นทฤษฎีว่าด้วยความแท้จริง พยายามสืบค้นถึงความแท้จริงที่สิ้นสุดเกี่ยวกับธรรมชาติ จิต และสิ่งสมบูรณ

3. คุณวิทยา เป็นทฤษฎีว่าด้วยคุณค่า คืออุดมคติ พยายามแสวงหาคุณค่า คือ ความดีสูงสุดและความงามสูงสุด

ปรัชญาสาขาต่าง ๆ นี้มีความเกี่ยวข้องกัน กล่าวคือ ญาณวิทยาเป็นรากฐานของ อภิปรัชญาญาณวิทยาและอภิปรัชญา 2 สาขา นี้เป็นปรัชญาบริสุทธิ์ ว่าด้วยทฤษฎีล้วน ๆ ไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติ อภิปรัชญาเป็นแม่บทของปรัชญาประยุกต์ ซึ่งมีบทบาทหลายสาขา เช่น จริยศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ปรัชญาเศรษฐกิจ ปรัชญาสังคม ปรัชญาการเมือง ตลอดจนปรัชญาว่าด้วยความมั่นคงของชาติ

เนื้อหาของปรัชญาอาจแบ่งได้เป็นปรัชญาสมัยเก่า และปรัชญาสมัยใหม่ ปรัชญาสมัยเก่าพยายามแสวงหาความแท้จริงที่สิ้นสุดเกี่ยวกับธรรมชาติ วิญญาณ และสิ่งสมบูรณ และพบความแท้จริงที่สิ้นสุดแตกต่างกัน ก่อให้เกิดระบบปรัชญาสำคัญ ๆ 3 ระบบ คือ

1. จิตนิยม ถือว่าจิตเกิดก่อนสสาร จิตเป็นเหตุของสสาร สสารเป็นผลของจิต จิตจึงสำคัญกว่าสสาร

2. สสารนิยม ถือว่าสสารเกิดก่อนจิต สสารเป็นเหตุให้เกิดจิต จิตเป็นผลของสสาร สสารจึงมีความสำคัญกว่าจิต

3. ทวินิยม ถือว่า จิตและสสารมีมาแต่ดั้งเดิมด้วยกัน จึงมีความสำคัญเท่า ๆ กัน

ปรัชญาสมัยใหม่กับมาสนใจเรื่องบุคคลและสังคม ในเรื่องบุคคลสนใจเกี่ยวกับชีวิตว่าชีวิตคืออะไร ชีวิตที่ดีที่สุดเป็นอย่างไร จุดหมายปลายทางของชีวิตอยู่ที่ไหน ในเรื่องสังคมสนใจว่า สังคมมีกำเนิดมาอย่างไร มีพัฒนาการมาอย่างไร สังคมที่ดีที่สุดมีลักษณะอย่างไร เราจะรักษาความมั่นคงของสังคม และควบคุมความเปลี่ยนแปลงของสังคมให้มุ่งตรงต่อจุดหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างไร ปรัชญาสมัยใหม่ก็นำหลักปรัชญาสมัยเก่านั้นเอง มาประยุกต์

ปรัชญาว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติเป็นปรัชญาสมัยใหม่ และเป็นปรัชญาประยุกต์ จึงต้องยึดปรัชญาสมัยเก่าหรือปรัชญาประจำชาติเป็นหลัก ในที่นี้จะพูดถึงความมั่นคงแห่งชาติไทยโดยเฉพาะการรักษาความมั่นคงของชาติไทย เราจะต้องนำปรัชญาไทยมาตั้งเป็นหลัก แล้วหาวิธีปฏิบัติให้บรรลุถึงจุดหมาย

ปรัชญาไทย

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ วรรณคดี คัมภีร์ทางศาสนา และเอกสารอื่น ๆ ที่ศึกษาค้นคว้าได้ตลอดจนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะสังคมไทย และลักษณะนิสัยของคนไทยในปัจจุบัน เราพอจะอนุมานได้ว่าชาติไทยได้มีปรัชญามาแล้วตั้งแต่สมัยโบราณ สืบเนื่องมาถึงสมัยปัจจุบัน ปรัชญาไทยมีลักษณะสำคัญ ๆ พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ญาณวิทยา ซึ่งแสดงที่มาของความรู้ไว้ 4 ประการคือ ประสาทสัมผัส การคิดหาเหตุผล การหยั่งรู้ภายใน พยานและหลักฐาน คนไทยเชื่อที่มาของความรู้ทั้ง 4 ประการนี้ แต่ให้ความสำคัญจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ : การหยั่งรู้ภายใน - พยานและหลักฐาน - ความรู้ทางประสาทสัมผัส - ความรู้จากการคิดหาเหตุผล

2. อภิปรัชญา คนไทยมีความเชื่อทางอภิปรัชญาแบบผสม คือมีจิตนิยม สสารนิยม และพุทธปรัชญาผสมกัน

3. จริยศาสตร์ คนไทยยึดหลักจริยศาสตร์แบบพุทธศาสนาผสมกับข้อปฏิบัติตามประเพณีดั้งเดิม จึงนิยมปฏิบัติแบบกลาง ๆ

4. สุนทรียศาสตร์ คนไทยมีศิลปะต่าง ๆ เป็นของตนเอง เช่น ลายไทย เพลงไทย ดนตรีไทย รำไทย สถาปัตยกรรมไทย วรรณกรรมไทย การเล่นพื้นเมืองแบบไทย ศิลปะส่วนใหญ่มีแนวโน้มไปทางจิตนิยม หรือทางอุดมคติ

5. ปรัชญาสังคม คนไทยรับวัฒนธรรมจากชาติต่าง ๆ เช่น อินเดีย จีน ขอม และฝรั่ง เข้ามาผสมกลมกลืนกัน จนกลายเป็นวัฒนธรรมของไทยโดยเฉพาะ ดังนี้

- วัฒนธรรมทางความคิด (คติธรรม) เช่น ศาสนา พิธีกรรม สุภาษิต คติชาวบ้านแบบไทย ๆ

- วัฒนธรรมทางระเบียบประเพณี (เนติธรรม และสายธรรม) ได้แก่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ กติกา วิถีประชา จารีต ขนบธรรมเนียมแบบไทย ๆ

- วัฒนธรรมทางวัตถุ (วัตถุธรรม) เช่น ผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์กรรม สถาปัตยกรรมแบบไทย ๆ

6. ปรัชญาการเมือง การเมืองของไทยสมัยโบราณขึ้นอยู่กับรูปแบบการปกครอง โดยเฉพาะรูปแบบการปกครองที่คนไทยโบราณเลือกคือราชาธิปไตย ซึ่งอาจจำแนกออกเป็นแบบพ่อเมือง กับแบบเทวสิทธิ์หรือสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แม้ในสมัยปัจจุบัน จะเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คนไทย

ก็ยังขาดผู้นำไม่ได้ การปกครองแบบไทยต้องมีผู้นำและผู้นำนั้นต้องมีความสามารถ และมีคุณธรรม

7. ประชาธิปไตยแบบไทย คนไทยชอบดำเนินการทางเศรษฐกิจแบบปัจเจกชนนิยม ไม่ชอบดำเนินการแบบชุมชนนิยม

(หลักปรัชญาไทยที่กล่าวนี้เป็นการกล่าวโดยสรุปรวบรัด ซึ่งต้องมีการอธิบายขยายความเพิ่มเติมจึงจะเข้าใจชัดเจน แต่ไม่สามารถกระทำได้ในบันทึกย่อนี้ เพราะจะเปลี่ยนหน้ากระดาษมากเกินไป)

ความมั่นคงของชาติคืออะไร

ความมั่นคงของชาติคือ การดำรงคงอยู่ของประเทศชาติอย่างสงบและปลอดภัย จากอันตรายทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ความมั่นคงของชาติมีความสำคัญต่อการอยู่รอด ความผาสุก และความเจริญของชนในชาติ เพราะชาติมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ คือ

1. ดำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งราชอาณาจักร การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ศาสนา และวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทย

2. เสริมสร้างสวัสดิภาพและความผาสุกของประชาชน

3. พัฒนาพลังอำนาจของชาติ

ปัจจัยที่แสดงถึงขีดความสามารถของชาติในการรักษาความมั่นคงของชาติมีอยู่ 4 ประการ คือ

1. การเมือง ซึ่งหมายถึง ทั้งการเมืองภายในประเทศ และการเมืองระหว่างประเทศ

2. การทหาร

3. การเศรษฐกิจ

4. การสังคมจิตวิทยา

(รายละเอียดจะกล่าวในบทต่อ ๆ ไป)

ปรัชญากับความมั่นคงของชาติ

การรักษาความมั่นคงของชาติ ต้องอาศัยปรัชญาดังต่อไปนี้ คือ

1. การตั้งอุดมการณ์แห่งชาติต้องมีปรัชญาพื้นฐาน ชาติมีความคิดหลัก หรือความเชื่อมั่นในทางใด ก็ตั้งอุดมการณ์ในทางนั้น

2. การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองต้องนำทฤษฎีสัมัยใหม่มาปรับให้เข้ากับลักษณะสังคมไทย และลักษณะนิสัยของคนไทย
3. การรักษาความมั่นคงของชาติ ต้องอาศัยความคิดหลักร่วมกันของประชาชน กล่าวคือต้องสอดคล้องกับปรัชญา การดำรงชีวิตของคนไทย เพื่อประชาชนจะได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ หรือมีการรวมกลุ่มประชาชนที่ถูกต้อง
4. การดำเนินการหรือการปฏิบัติการเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติต้องยึดหลักคุณธรรมประจำชาติมิใช่ใช้ความรุนแรงสถานเดียว
5. การรักษาความมั่นคงของชาติเราต้องเกี่ยวพันกับปรัชญาและอุดมการณ์ของชาติอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การดำเนินงานของชาติเรา

ความเป็นมาของชาติไทย

ความเป็นมาของชาติไทยที่จะกล่าวต่อไปนี้ไม่ได้กล่าวในแง่ประวัติศาสตร์ แต่จะอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อชี้แนะประเด็นที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติไทยในปัจจุบัน ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณามีดังต่อไปนี้ คือ

1. ชาติไทยเป็นชาติโบราณประมาณ 6,000 ปีเศษมาแล้ว เป็นชาติใหญ่ชาติหนึ่ง มีวัฒนธรรมของตนเอง ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศจีนปัจจุบัน แล้วอพยพถอยร่นลงมาทางใต้เป็นหลายสาย ทำให้เกิดเป็นชนชาติไทยหลายเผ่า ในปัจจุบันเราไม่ต้องการรวมเผ่าไทยทั้งปวงเข้าด้วยกัน เพื่อก่อตั้งมหาอาณาจักรไทย เราเพียงต้องการความสามัคคีของประชาชนชาวไทยในราชอาณาจักรไทยปัจจุบัน เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติไว้ให้ได้

2. ชนชาติไทยเป็นชนชาติที่รักเสรีภาพ ไม่ยอมอยู่ภายใต้การปกครองของชนชาติอื่น พยายามสร้างอาณาจักรของตนเองขึ้น และการสร้างอาณาจักรนั้นสุดแต่ว่าใครเป็นผู้เข้มแข็งเป็นที่นับถือของประชาชนก็ตั้งอาณาจักรขึ้นได้ อาณาจักรไทยในยุคเริ่มแรกของประเทศไทยปัจจุบันจึงมีหลายอาณาจักร แต่ละอาณาจักรต่างเป็นพันธมิตรกัน บางคราวจะมีการรบกันเองบ้าง แต่ไม่รุนแรงนัก ในที่สุดอาณาจักรที่เข้มแข็งกว่าจะกลืนอาณาจักรที่อ่อนแอกว่าไว้ภายใต้การปกครอง จนกลายเป็นอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว

3. ชนชาติไทยก่อตั้งอาณาจักร และรักษาอาณาจักรไว้ได้ด้วยการต่อสู้ และ

การรบป้องกันตนเอง ชนชาติไทยจึงได้ชื่อว่าเป็นชนชาตินักรบ แต่การรบของไทยนั้นเป็นการตั้งรับและป้องกันตัวมากกว่ารุก จึงได้ชื่อว่าเป็นชนชาติรักสงบ

4. นอกจากอาศัยการต่อสู้และการป้องกันตนเองแล้ว ชาติไทยสามารถดำรงรักษาเอกราชไว้ได้ด้วยการใช้กลยุทธ์นโยบายของอันสุขุมและคุณธรรม เช่น ความสามัคคี ความอดกลั้น และการยึดถือทางสายกลาง

5. ไทยเคยเสียกรุงศรีอยุธยา 2 ครั้ง แต่เป็นการเสียให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดา ในสมัยโบราณที่ผลัดกันแพ้ ผลัดกันชนะ การเสียกรุงนั้น ไทยสูญเสียในด้านวัตถุ และขวัญ แต่ไม่ได้สูญเสียความเป็นไทย เพราะไทยไม่ได้ถูกยึดครองถึงกระนั้นก็เป็นบทเรียนว่า เมื่อใดไทยแตกความสามัคคี ผู้นำไร้ความสามารถ ขาดคุณธรรม เมื่อนั้นไทยจะประสบความพ่ายแพ้

6. ในสมัยที่จักรวรรดินิยมตะวันตกแพร่อิทธิพลเข้ามา และยึดประเทศเพื่อนบ้านเป็นเมืองขึ้นหมดแล้ว ไทยสามารถเอาตัวรอด รักษาเอกราชไว้ได้ ด้วยอาศัยกลยุทธ์นโยบายคุณธรรม หลักปรัชญาไทยทั้งของผู้นำและประชาชนชาวไทยทั้งปวง

7. การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นประชาธิปไตยคนไทยกลุ่มหนึ่งได้ฉวยโอกาสกระทำโดยเลียนแบบตะวันตกในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่พร้อม ทำให้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงไม่ได้ ก่อให้เกิดการแก่งแย่งอำนาจระหว่างทหารกับพลเรือน และระหว่างทหารด้วยกันเองจนเกิดมีการปฏิวัติรัฐประหาร ประกอบกับการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ตลอดมา การเมืองปัจจุบันของไทยจึงอยู่ในสภาพไม่มั่นคงเท่าที่ควร

8. เศรษฐกิจของไทยในสมัยโบราณ เมื่อมีประชากรน้อย แผ่นดินมีความอุดมสมบูรณ์แม้คนไทยจะประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นหลักเพียงอย่างเดียว ไทยก็พึ่งตัวเองได้คนไทยมีการอยู่ดีกินดีตามสมควรไม่เดือดร้อน ไทยเริ่มเสียเปรียบการค้ากับต่างประเทศทั้งมีการเก็บภาษีขาเข้าร้อยละสามเรื่อยมา จนกระทั่งปัจจุบันนี้ไทยยังเสียเปรียบดุลการค้ามากขึ้น ๆ ทุกปี ทั้งนี้เพราะการดำเนินการทางเศรษฐกิจยังไม่เหมาะสม และไม่มีอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจเลยก็ว่าได้

9. สังคมไทยโบราณ ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นสังคมที่มีความสงบสุขและราบรื่นดี เพราะประชากรยังมีน้อย และคนไทยเคร่งครัดต่อระเบียบ แบบแผน ประเพณี และวัฒนธรรมของไทย แม้จะรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา ก็นำมาผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมเดิมได้อย่างสนิทแนบแน่น สำหรับสังคมไทยปัจจุบันคูดึงเหียงสับสนจนคล้ายกับว่า

รัฐจะควบคุมสังคมไม่ได้ สังคมไทยเต็มไปด้วยปัญหาสังคมนานาประการเช่น ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาคนไร้อาชีพ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเราไม่มีอุดมการณ์เกี่ยวกับสังคม ไม่มีมาตรการจะควบคุมสังคมถึงหากจะมีอุดมการณ์หรือมาตรการนั้นแต่ไม่มีวิธีปฏิบัติที่ได้ผล

10. ในทางจิตวิทยา สมัยโบราณชาวต่างประเทศอาจเข้าใจว่าประเทศไทยเป็นประเทศป่าเถื่อนไร้อารยธรรม แต่เมื่อเขาได้มาเห็นด้วยตาตนเอง ก็ต้องยอมรับว่า ประเทศไทยมีอารยธรรมสูง คนไทยมีนิสัยดี คบหาสมาคมได้ มีสถานที่น่าท่องเที่ยวมากมาย ไทยเกียรติภูมิในสายตาชาวต่างประเทศดีพอสมควรแต่ในปัจจุบันคนไทยได้ทำลายเกียรติภูมิของตนเองลงเป็นอันมาก เช่นส่งสินค้าต่ำกว่ามาตรฐาน หรือสินค้าปลอมปนไปขายต่างประเทศ หมุ่งไทยไปค้าประเวณีในต่างประเทศ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยไม่ได้รับความปลอดภัย เป็นต้น

เรื่องความเป็นมาของชาติไทยเท่าที่กล่าวมาโดยสรุปนี้ เป็นการชี้แนะให้เห็นข้อดีและข้อเสียเกี่ยวกับประเทศไทยส่วนหนึ่งประเด็นสำคัญอื่น ๆ ยังมีอีกมากมาย ขอให้นักศึกษาช่วยกันค้นคิดพิจารณาเพื่อหาทางขจัดสิ่งที่ไม่ดีและรักษาสิ่งที่ดีไว้ ซึ่งจะช่วยเกิดความมั่นคงของชาติด้วยส่วนหนึ่ง

ปรัชญาและอุดมการณ์ของชาติไทย

ปรัชญาไทยได้สรุปไว้บ้างแล้วในบทหน้า ในบทนี้จะกล่าวถึงปรัชญาประยุกต์ในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเท่านั้น ซึ่งจะรวมทั้ง 3 ประเด็นเข้าด้วยกัน กล่าวเป็นข้อ ๆ ดังนี้ คือ

1. ปรัชญาแห่งอิสรภาพและเสรีภาพ คนไทยรักอิสรภาพและเสรีภาพมาก ในทางการเมืองได้รักษาอิสรภาพมาได้ตลอด ประเทศไทยจึงไม่มีวันประกาศอิสรภาพเหมือนประเทศอื่น ๆ ไทยไม่ต้องการอยู่ภายใต้แอกหรือค้ำบงการของประเทศใด หากจะมีบ้างก็พยายามสลัดทิ้ง ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ระบบการปกครองที่เหมาะสมกับประเทศไทยจึงน่าจะ ได้แก่ เสรีประชาธิปไตย หรือประชาธิปไตยแบบไทยที่ให้เสรีภาพแก่ประชาชนอย่างเต็มที่

ในทางเศรษฐกิจ คนไทยชอบประกอบการค้าเสรี โดยรัฐเข้าเกี่ยวข้องด้วยน้อยที่สุด แต่ขณะเดียวกันก็ต้องการให้ใครใช้เสรีภาพมากเกินไปจนกลายเป็นการผูกขาด หรือละเมิด

เสรีของผู้อื่นในการประกอบการ รวมความแล้ว คนไทยชอบเสรีภาพทั้งในด้านการผลิต การจำหน่าย และการบริโภค

ในทางสังคม คนไทยชอบมีเสรีที่จะไปไหนมาไหน ทำอะไรได้ตามใจตนเอง ถ้ามีข้อห้ามเข้มงวดกวดขัน เช่น ห้ามออกนอกบ้านตามกำหนดเวลา หรือมีข้อห้ามหมุ่หมิม ในหน่วยงานหรือวงการใด คนไทยจะมีปฏิกริยา และมักจะละเมิดข้อห้ามนั้น

การจะพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไปในทางใดสิ่งที่จะต้องพิจารณาเป็นอันดับแรกคือ เสรีภาพของประชาชนการจำกัดเสรีภาพลงมาพอสมควรตามตัวบทกฎหมาย นั้นพึงกระทำได้ แต่ไม่จำกัดมากเกินไป จนประชาชนทนไม่ได้และแสดงปฏิกริยาตอบโต้

2. ปรัชญาแห่งสันติภาพ เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าคนไทยรักสงบ ไม่ชอบรุกราน และก้าวร้าวในทางการทหารและทางการเมือง ไทยไม่เคยรุกรานหรือกล่าวหาประเทศใด โดยไม่มีมูลความจริง แต่เมื่อถูกรุกรานหรือกล่าวร้ายก่อน ไทยจะตอบโต้ตามควรแก่กรณี

ในทางเศรษฐกิจ คนไทยก็ต้องการประกอบการหรือทำมาหากินอย่างสงบ ไม่ชอบ การแข่งขันชิงดีชิงเด่น หรือกลั่นแกล้งกัน แต่การที่มีเหตุการณ์ดังกล่าวในสมัยปัจจุบัน เป็นการผิดธรรมชาติของคนไทย และเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข

ในทางสังคม คนไทยก็ต้องการอยู่ร่วมกันอย่างสงบอยู่กันฉันท์พี่น้อง ดังจะเห็นได้ ในสังคมชนบทบางแห่งแต่การที่มีปัญหาสังคมเกิดขึ้นมากมาย เช่นปัญหาโจรผู้ร้าย ปัญหา ผู้เป็นภัยต่อสังคม เป็นเพราะสังคมเปลี่ยนแปลงไป และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีการควบคุม ให้ดำเนินไปถูกทิศทาง ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไข โดยสร้างอุดมการณ์ในการเปลี่ยนแปลง และควบคุมสังคมเสียใหม่

3. ปรัชญาแห่งความอยู่รอด ในทางการเมือง ไทยได้เอาตัวรอด รักษาเอกราชมาได้โดยตลอด การที่ไทยเอาตัวรอดได้นั้นไม่ใช่ความบังเอิญ แต่เป็นเพราะผู้นำไทยประเมิน สถานการณ์ได้ถูกต้อง และใช้วิธีการต่าง ๆ ตามหลักปรัชญาไทยแก้ไขสถานการณ์ให้ ผ่อนคลายลง จนรักษาตัวรอดได้

ในทางเศรษฐกิจ ไทยเคยพึ่งตัวเองได้ หรือเอาตัวรอดมาได้ในประวัติศาสตร์ แต่ ในปัจจุบันที่ไทยต้องกลายเป็นเมืองพึ่งทางเศรษฐกิจ เพราะเราได้ทอดทิ้งปรัชญาแห่งการเอา ตัวรอดเสียซึ่งจำเป็นจะต้องฟื้นฟูขึ้นมาใช้ใหม่ ทั้งในส่วนประชาชนและรัฐ เช่นประชาชน ต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้น ต้องรู้จักประหยัด รัฐต้องส่งเสริมและลงมือพัฒนาเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมอย่างจริงจัง พยายามนำทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ มากที่สุด และใช้ยุทธวิธีต่าง ๆ เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ

ในทางสังคม ไทยรักษาสังคมรอดมาโดยตลอด เมื่อมีปัญหาร้ายแรงทางสังคม เช่น ปัญหาโจรผู้ร้ายคุกคาม คนไทยจะร่วมมือกันป้องกันชุมชนของตนเองตามกำลังความสามารถ สำหรับส่วนบุคคลการเอาตัวรอดมี 2 แบบ แบบหนึ่งคือการเอาตัวรอดโดยทอดทิ้งเพื่อน หรือโดยการทำลายคนอื่น แบบนี้เป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาสำหรับสังคมไทย ความจริงแล้ว การกระทำเช่นนั้นไม่น่าจะเรียกว่าการรักษาตัวรอด เป็นการสร้างปัญหาสังคมต่างหาก การเอาตัวรอดอีกแบบหนึ่ง คือการช่วยตัวเองหรือการพึ่งตัวเองได้ ไม่คอยพึ่งคนอื่นเรื่อยไป เริ่มตั้งแต่การศึกษา การเข้าทำงาน และการดำเนินชีวิต การเอาตัวรอดแบบนี้เป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา

4. ปรัชญาแห่งความหลุดพ้น ปรัชญาข้อนี้เป็นปรัชญาพุทธศาสนา ซึ่งคนไทยส่วนมากนับถือ จุดหมายสูงสุดของพุทธศาสนาคือ ความหลุดพ้นจากกิเลสและความทุกข์ ถ้าเราจะปรับหลักปรัชญาข้อนี้มาใช้ในระดับสังคมเราจะได้ปรัชญาแห่งความหลุดพ้นในระดับที่ปฏิบัติได้ทั่วกัน นั่นคือเราตั้งจุดหมายว่าสังคมไทยหรือคนไทยทั้งมวลต้องหลุดพ้นจากความโง่คือ เป็นผู้รู้หนังสือ และมีความคิดเป็นของตนเองอย่างมีเหตุผล หลุดพ้นจากความจนคือเป็นผู้มีฐานะดี มีงานทำ มีรายได้เพียงพอ หลุดพ้นจากความไม่มั่นคงหรือความหวาดระแวงร้าย หลุดพ้นจากโรคภัยไข้เจ็บ และความเสื่อมโทรมทางสังคมต่าง ๆ รวมความแล้วก็คือหลุดพ้นจากความด้อยพัฒนา และหลุดพ้นจากแอกต่าง ๆ ทั้งภายในชาติและระหว่างชาติ

อุดมการณ์ของชาติ

อุดมการณ์คือความคิดหลักที่บุคคลยึดมั่นอันจะนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อจุดหมายที่กำหนดไว้ อุดมการณ์มีลักษณะคล้ายปรัชญาหรือจัดเป็นส่วนหนึ่งของปรัชญา แต่อุดมการณ์มีลักษณะเฉพาะเจาะจงยิ่งกว่าปรัชญา

อุดมการณ์ปัจจุบันของชาติไทยคือระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว นี่เป็นอุดมการณ์อย่างกว้าง ๆ ถ้าจะกล่าวเป็นด้าน ๆ ควรจะมีดังนี้คือ

1. อุดมการณ์ทางการเมือง ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ประชาชนมีเสรีภาพและมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างเต็มที่ โดยกำหนดไว้อย่างแน่ชัดในรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องใช้อย่างถาวร ไม่มีการปฏิวัติหรือรัฐประหาร

มาล้มล้างรัฐธรรมนูญนั้น ประชาชนทุกคนมีสิทธิ์สังกัดพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว และให้พรรคการเมืองเป็นแหล่งให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน

2. ยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจ ใช้ระบบสหกรณ์ โดยส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือกันตามกลุ่มอาชีพของตนให้มากที่สุด ฝ่ายรัฐบาลจัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่มีประสิทธิภาพในด้านสาธารณูปโภคการศึกษาอุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมในด้านอาวุธยุทโธปกรณ์และสถาบันการเงิน การค้าระหว่างประเทศกระทำโดยรัฐบาลและสหกรณ์เท่านั้น

3. ยุทธศาสตร์ทางสังคม ให้มีเสรีภาพในการนับถือศาสนาทำการปฏิรูปทางวัฒนธรรม เพื่อรักษาเอกลักษณ์ของไทยไว้ปรับปรุงส่วนที่ควรปรับปรุง ขจัดสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาออกไป สังคมต้องมีความปลอดภัยทั้งในด้านร่างกายและทรัพย์สินในระดับที่วางใจได้ ระเบียบสังคมต่าง ๆ เช่น กฎหมายต้องมีผลบังคับใช้กับประชาชนทุกคนและเสมอหน้ากัน ไม่ยอมให้มีการใช้อิทธิพลในด้านใด ๆ เป็นอันขาด

4. ยุทธศาสตร์ทางทหาร ประชาชนทั้งชายและหญิงมีสิทธิเป็นทหารด้วยกัน ทหารมีหน้าที่ป้องกันประเทศในยามสงครามและทำหน้าที่พัฒนาประเทศในยามสงบ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ทหารต้องได้รับสวัสดิการอย่างดี และมีอาวุธยุทโธปกรณ์เพียงพอ

5. ยุทธศาสตร์ของข้าราชการ ข้าราชการมีหน้าที่รับใช้ประเทศชาติประชาชน จึงต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ตั้งใจทำงานเพื่อความเจริญของประเทศชาติ อำนวยความสะดวกมาให้แก่ประชาชนในการติดต่อราชการอย่างรวดเร็วและถูกต้อง ทั้งยังต้องมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับประชาชน และเข้าถึงวิถีดำเนินชีวิตของประชาชนอีกด้วย

6. ยุทธศาสตร์ของประชาชน ต้องใช้สิทธิในทางการเมืองและการทหาร เอาตัวรอดได้ทางเศรษฐกิจ ทำตัวเป็นประโยชน์แก่สังคม และร่วมมือกับทางราชการ

ยุทธศาสตร์ที่กล่าวนี้เป็นหลักการใหญ่ ๆ ยังมียุทธศาสตร์ในด้านอื่น ๆ อีกมาก ยุทธศาสตร์เป็นความคิดที่จะนำไปใช้ปฏิบัติ ในการปฏิบัติจำต้องหาวิธีการที่เหมาะสมและตรงกับจุดหมายที่ตั้งไว้ วิธีการกว้าง ๆ คือ วิชวิทวิทยาศาสตร์รวมกับจริยศาสตร์ หรือการใช้ปัญญาควบคู่ไปกับคุณธรรม

อำนาจของชาติและนโยบาย

การที่เราจะทราบว่าประเทศใดมีอำนาจเพียงใด เราต้องทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดอำนาจ
2. จุดมุ่งหมายของชาติเราเอง และของชาติอื่น ๆ
3. นโยบายของชาติ
4. เครื่องมือที่ใช้ดำเนินนโยบายของชาติ

เมื่อเราตรวจสอบ วิเคราะห์และหยั่งดูสภาพต่าง ๆ เหล่านี้ให้สัมพันธ์กันและกันเป็นส่วนรวมแล้ว เราพอจะประมาณอำนาจของชาติใดชาติหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ และทำให้เข้าใจการดำเนินการภายในประเทศและระหว่างประเทศ ตลอดจนผลกระทบต่่ออำนาจและความมั่นคงของชาติ

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดอำนาจ

อำนาจของชาติคือผลรวมของปัจจัยต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ

1. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ซึ่งแยกพิจารณาเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้
 - ที่ตั้งประเทศ ประเทศที่สำคัญ ๆ ในประวัติศาสตร์มักตั้งอยู่ระหว่างแลตติจูด 20-60 องศาเหนือ บริเวณที่ตั้งประเทศเกี่ยวข้องกับสภาพลมฟ้าอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเกี่ยวกับความหนาแน่นของประชากรอีกต่อหนึ่ง

- ขนาดของประเทศ ประเทศขนาดเล็ก ไม่มีทางออกสู่ทะเลและขาดทรัพยากรธรรมชาติ ยากที่จะสร้างอำนาจของชาติให้เข้มแข็ง ในกรณีที่เกิดสงคราม ก็อาจถูกโจมตีทั้งทางบกและทางอากาศได้ง่าย ส่วนประเทศใหญ่ มีอาณาเขตติดต่อกับทะเล ย่อมมีทรัพยากรธรรมชาติหลากหลายสามารถสร้างอำนาจของชาติได้สะดวกในกรณีที่ถูกโจมตีทางอากาศ เป้าหมายสำคัญก็กระจายอยู่ในพื้นที่อันกว้างขวาง การโจมตีทำได้ยากและสิ้นเปลืองมาก

ประเทศไทยมีลักษณะทางภูมิศาสตร์อยู่ในขั้นปานกลาง

2. ปัจจัยทางชาติวงศ์ ซึ่งหมายถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือเอกภาพของชาติ ในการพิจารณาปัจจัยทางเอกภาพของชาตินี้ เราคำนึงถึงมาตรฐานของกลุ่มชน เกี่ยวกับลักษณะนิสัยของประชาชน ความปองดองร่วมมือกันภายในประเทศมีเพียงใด ภาษาที่ใช้อยู่ในประเทศแตกต่างกันหรือไม่ ประชาชนยึดถือประเพณี วัฒนธรรม และผลประโยชน์ของประเทศชาติร่วมกันเพียงใด

ประเทศไทยจัดได้ว่ามีเอกภาพของชาติอยู่ในเกณฑ์ดี

3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรของชาติอาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

- ทรัพยากรธรรมชาติ เช่นแร่ วัตถุดิบต่างๆ ป่าไม้ พื้นดิน อัญมณี
- ทรัพยากรมนุษย์ หรือกำลังคน ซึ่งวัดได้จากแรงงาน มีฝีมือ และความสามารถ

ในการประกอบการ

นอกจากทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์แล้ว ยังควรพิจารณาถึงวงจรทางเศรษฐกิจคือการผลิต การจำหน่าย และการบริโภค

ประเทศที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจดี ต้องอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ประชากรมีความสามารถทั้งในการใช้แรงงาน และในการประกอบการ มีความสามารถในการลงทุน มีระบบอย่างดีในเรื่องการผลิต การจำหน่ายและการบริโภค ลักษณะเช่นนี้หมายถึงว่าเป็นประเทศที่พึ่งตนเองได้

ประเทศไทยมีปัจจัยทางเศรษฐกิจยังไม่อยู่ในระดับที่เหมาะสม

4. ปัจจัยทางการคมนาคม การคมนาคมหมายถึงทั้งการสื่อสารและการขนส่ง ถ้าเราจะดูความอ่อนแอหรือความเข้มแข็งทางด้านคมนาคมของประเทศใดมีเพียงใด เราย่อมพิจารณาได้จากความรวดเร็วและสมรรถนะของเครื่องมือสื่อสาร การขนส่งมวลขนภายในประเทศการขนส่งวัตถุดิบจากแหล่งกำเนิดไปยังผู้ผลิต และการขนส่งผลผลิตไปสู่ตลาดทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

ประเทศไทยมีปัจจัยทางการคมนาคมในระดับปานกลาง

5. ปัจจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์มี 2 ลักษณะ คือวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์เกี่ยวกับการค้นคว้า การค้นพบและพัฒนาการ กับวิทยาศาสตร์ประยุกต์เกี่ยวกับการนำผลที่ค้นได้ไปใช้การทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

ในยามสงบ ปัจจัยทางวิทยาศาสตร์ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและทำให้มาตรฐานการครองชีพของชาติก้าวหน้าไปตามลำดับ

ในการเตรียมสงคราม และระหว่างสงคราม วิทยาศาสตร์ถูกนำมาใช้ในการผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ปัจจุบันนักวิทยาศาสตร์ทั้งฝ่ายตะวันตกและฝ่ายตะวันออกได้แข่งขันกันผลิตอาวุธสำหรับใช้ในการรุก และการป้องกัน ในยามสงครามนักวิทยาศาสตร์อาจผลิตสิ่งเทียมขึ้นทดแทนวัตถุดิบที่ขาดแคลน

ปัจจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทยยังไม่อยู่ในระดับที่เหมาะสม

6. ปัจจัยทางการเมือง เราอาจพิจารณาในแง่ต่าง ๆ ได้ดังนี้

- ระบบการปกครอง เป็นเผด็จการ หรือประชาธิปไตย ซึ่งมีผลดีและผลเสียด้วยกัน จึงต้องประเมินดูว่ารัฐบาลนั้น ๆ มีความเข้มแข็งเพียงใด

- ระยะเวลาดำรงตำแหน่งของรัฐบาล กำหนดไว้ตามตัวเหมือนรัฐบาลสหรัฐอเมริกา หรืออาจถูกให้ออกโดยลงคะแนนเสียงไม่ไว้วางใจเหมือนรัฐบาลอังกฤษ

- การควบคุมประชาชน รัฐบาลเผด็จการถือว่าประชาชนเป็นผู้รับใช้รัฐ จะต้องถูกควบคุมด้วยรัฐ แต่รัฐบาลเผด็จการนั้นควบคุมประชาชนได้จริงจังเพียงใด รัฐบาลประชาธิปไตยถือว่าตนเองเป็นผู้รับใช้ประชาชน ประชาชนเป็นฝ่ายควบคุมรัฐบาล แต่รัฐบาลประชาธิปไตยนั้นประชาชนให้การสนับสนุน และควบคุมได้เพียงใด

สำหรับประเทศไทย ปัจจัยทางการเมืองยังไม่อยู่ในระดับที่เหมาะสม

7. ปัจจัยทางการทหาร เราอาจพิจารณาในแง่ต่าง ๆ ได้ ดังนี้

- อาวุธยุทโธปกรณ์ มีปริมาณและคุณภาพเพียงใด

- กำลังทหาร จำนวนทหารมีมากน้อยเพียงใด

- การเกณฑ์ทหาร เกณฑ์มาโดยกระทบกระเทือนถึงงานทางอุตสาหกรรม และเกษตรกรรมหรือไม่ คนที่มาเป็นทหารมีความรู้ มีความฉลาด มีความชำนาญในกิจการแขนงใดแขนงหนึ่งเพียงใด จะใช้เป็นกำลังรบที่ดีได้หรือไม่

- ขวัญหรือกำลังใจของทหาร ทหารมีขวัญดีเพราะมีอาวุธดี ใช้อาวุธชำนาญ รู้ยุทธวิธีของข้าศึก และได้รับการส่งกำลังบำรุงดี หรือทหารมีขวัญเสียเพราะขาดสิ่งเหล่านี้

- ยุทธศาสตร์ทางทหาร วางไว้ถูกหรือผิดอย่างไร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติหรือไม่ เกินกว่าทรัพยากรที่มีอยู่จะใช้ตอบสนองได้หรือไม่

- ผู้นำทางทหาร มีความสามารถที่จะอำนวยการใช้คนและเครื่องมือต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เข้าใจขวัญหรือกำลังใจของกำลังรบ และส่วนสนับสนุนดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ทางทหารที่ดีหรือไม่

สรุปปัจจัยอำนาจของชาติ

การพิจารณาอำนาจของชาติต่าง ๆ นั้น ต้องพิจารณาปัจจัยทั้ง 7 ประการประกอบกัน และต้องนำปัจจัยแต่ละประการมาเปรียบเทียบกันด้วย จึงจะได้ผลการพิจารณาใกล้เคียงความ

เป็นจริง หากไม่นำปัจจัยทั้ง 7 ประการมาพิจารณาให้รอบคอบ แม้ว่าขาดการพิจารณาปัจจัยข้อใดข้อหนึ่งไปก็อาจได้ผลเพียงทำนายเหตุการณ์เอาเท่านั้น

วัตถุประสงค์ของชาติ

จุดมุ่งหมายของชาติที่แสดงออกให้เห็นทรงพระชนมของประเทศไทยในทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม จิตวิทยา และทางทหารนั้น ปรากฏออกมาในรูปแบบต่างๆ ทั้งโดยการกระทำของรัฐ การประกาศให้ทราบ การบ่งไว้ในรัฐธรรมนูญ การบัญญัติขึ้นเป็นกฎหมาย ตลอดจนคำปราศรัยของบุคคลสำคัญ ๆ ที่รับผิดชอบในงานแต่ละสาขาทรงพระชนมของประเทศไทยที่ยึดถือเป็นหลักปฏิบัตินั้นรวมเรียกว่า วัตถุประสงค์ของชาติ

สำหรับวัตถุประสงค์ของชาติในแง่ที่เกี่ยวกับความปลอดภัย โดยทั่วไปย่อมกำหนดไว้แตกต่างกัน เพราะต้องเผชิญกับสถานการณ์ของโลกต่างกันประการหนึ่ง สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเล็ก อาจกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างระมัดระวังได้เช่น “จัดกำลังทหารให้เพียงพอแก่การป้องกันประเทศตามกำลังเศรษฐกิจ” เป็นต้น และในที่หลายแห่งเราประกาศให้เข้าใจว่าประเทศไทยไม่เคยเสียเอกราช ประชาชนชาวไทยรักเสรีภาพ รักสงบ มีจิตใจเป็นมิตรกับทุกประเทศ และรักความยุติธรรม สิ่งเหล่านี้นับได้ว่าเป็นสิ่งที่เราหวงแหนต้องป้องกัน เช่นเดียวกับกันกับการป้องกันประเทศของเรา และอาจถือได้ว่าเป็นวัตถุประสงค์ของชาติได้เหมือนกัน

นโยบายของชาติ

วัตถุประสงค์ของชาตินั้นเป็นสิ่งที่ชาติหรือบุคคลในชาติโดยส่วนรวมต้องการจะทำให้ลุล่วงไป จึงต้องหาวิธีดำเนินการ วิธีดำเนินการอาจมีหลายวิธี และเราเลือกวิธีที่เห็นว่าเหมาะสมที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั้น วิธีดำเนินการนี้เรียกว่า “นโยบายของชาติ”

นโยบายของชาติมักไม่ได้กำหนดไว้โดยชัดเจนพอที่จะค้นพบได้ ฉะนั้นการเข้าใจว่านโยบายของชาติมีอย่างไร จึงต้องอาศัยยึดถือความหมายของนโยบายของชาติไว้ ซึ่งหมายถึงหนทางปฏิบัติ หรือวิธีการต่างๆ ที่รัฐใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ เราจึงอาจประมวลทำความเข้าใจนโยบายของรัฐต่างๆ ได้จากการกระทำต่างๆ ของรัฐบาล และจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

เครื่องมือในการดำเนินนโยบายของชาติ

สาเหตุแห่งความขัดกันระหว่างประเทศที่เป็นมาในประวัติศาสตร์แบ่งออกได้เป็น 4 ประการ คือ สาเหตุทางการเมือง สาเหตุทางเศรษฐกิจ สาเหตุทางสังคมและจิตวิทยา

และสาเหตุทางทหาร ฉะนั้นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายของชาติก็อาจแบ่งได้เป็น 4 สาขาใหญ่ ๆ คือ เครื่องมือทางการเมือง เครื่องมือทางเศรษฐกิจ เครื่องมือทางสังคมและจิตวิทยา และเครื่องมือทางการทหาร รัฐจะใช้เครื่องมือเหล่านี้ดำเนินนโยบายได้เหมาะสมเพียงใดขึ้นอยู่กับมาตรการ 3 ประการ คือ วัตถุประสงค์ของประเทศ, นโยบายที่กำหนดขึ้นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น, และความสามารถในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่นประเทศที่มีวัตถุประสงค์จะขยายดินแดน ก็อาจดำเนินนโยบายรุกรานโดยเปิดเผย โดยใช้กำลังทหารที่มีอยู่เป็นเครื่องมือ

ต่อไปนี้ควรทำความเข้าใจในเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหาความขัดกันระหว่างประเทศที่กล่าวข้างต้น

1. เครื่องมือหรือมาตรการทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็นยุทธวิธีในการค้าและการทำความตกลง กับการตกลงกันทางการเงิน

ยุทธวิธีในการค้าและการทำความตกลงที่คุ้นกันมาก คือ :

- กำแพงภาษี (tariff) ได้แก่การเก็บภาษีขาเข้าสำหรับสินค้าบางอย่างสูง เพื่อคุ้มครองผลผลิตภายในประเทศ และเพื่อให้ผู้ผลิตนอกประเทศเกิดความล้ม

- การปฏิเสธไม่ยอมซื้อ (boycott)

- การปฏิเสธไม่ยอมขาย (embargo)

- การควบคุมแบบนิมิตบัตร และการผลิตบางประการที่ชาติต่าง ๆ ต้องการมากที่สุด (cartel) ส่วนการตกลงทางการเงินที่เรารู้จักกันดี คือ

- subsidy รัฐให้การอุดหนุนหรือประกันให้กิจการนั้น ๆ ดำเนินไปได้ โดยกำหนดระดับราคาสินค้าหรือมอบงานให้ทำเพื่อให้มีรายได้

- loans การให้ยืม เช่นประเทศหนึ่งให้อีกประเทศหนึ่งกู้ยืมเงินเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ

- Currency Manipulation การเพิ่มหรือลดค่าเงินตรา ซึ่งมีผลกระทบต่อประเทศอื่นที่ส่งสินค้าเข้ามาขายในประเทศ

2. เครื่องมือหรือมาตรการทางการเมือง ซึ่งได้แก่ :

- การทูต เป็นเครื่องมือที่ใช้ดำเนินการด้านความปลอดภัยของประเทศ ช่วยในการดำเนินการเพื่อสันติภาพ และความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

- การเป็นพันธมิตร ได้แก่การทำความตกลง หรือสัญญาระหว่างชาติ หรือกลุ่มของชาติขึ้น เพื่อป้องกันตนและรักษาความปลอดภัยร่วมกัน รวมทั้งทำการค้าขายร่วมกันด้วย

- การรับรองหรือไม่รับรองรัฐบาล ประเทศที่มีได้รับการรับรองจากรัฐมหาอำนาจ ย่อมประสบความสำเร็จมากกว่าหลายประการ เช่นไม่อาจร่วมในการเข้าเป็นพันธมิตร การ สัญญา หรือความตกลงใด ๆ อย่างเป็นทางการ ทั้งอาจไม่ได้รับการนับถือในปัญหาการเงิน อาจถูกปฏิเสธในการจัดผู้แทนทางการทูตขึ้น เป็นต้น

3. เครื่องมือทางจิตวิทยา ซึ่งได้แก่ :

- การโฆษณา ซึ่งปรากฏออกมาในทางปฏิบัติในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วิทยุกระจายเสียง สิ่งพิมพ์ ฯลฯ

- การมีกองทหารตั้งอยู่ ทำให้เกิดผลทางจิตวิทยาเหมือนกัน คือทำให้ฝ่ายตรงกันข้าม รู้สึกประหวั่นพรั่นพรึง หรือส่งเสริมมิตรภาพระหว่างประเทศแล้วแต่กรณี

- ความสามารถในการให้ยืม หรือปฏิเสธการให้ยืม ก็มีค่าทางจิตวิทยาอยู่ไม่น้อย

4. เครื่องมือทางทหาร การทหารเป็นปัจจัยอำนาจของชาติประการหนึ่ง กำลังทหาร ที่มีอยู่ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติได้ เมื่อใช้กำลังทหารทั้งโดยตรงและโดยอ้อมให้ บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติแล้ว การทหารก็เป็นเครื่องมือดำเนินนโยบายของชาติอย่าง หนึ่งด้วย ในยามสงบ กำลังทหารย่อมสนองเครื่องมือทางการเมือง กล่าวคือเป็นอำนาจที่ ใช้สนับสนุนการเจรจาทางการเมืองระหว่างชาติ

เมื่อได้ใช้เครื่องมือทางเศรษฐกิจ การเมือง และจิตวิทยาไปอย่างเต็มขนาดแล้ว แต่ ยังไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของชาติได้ ก็อาจหันมาใช้เป็นเครื่องมือทางทหารเข้า ดำเนินการ อย่างไรก็ตาม กฎบัตรสหประชาชาติได้ห้ามการใช้กำลังทหารเข้าแก้ปัญหา ความขัดกันระหว่างชาติไว้ เว้นแต่ในกรณีที่เป็นการป้องกันตน หรือถูกรุกรานก่อน และ ประเทศผู้รุกรานก็อาจถูกยับยั้งหรือขัดขวางจากสหประชาชาติ

ปัจจุบันนี้ เครื่องมือในการดำเนินนโยบายของชาติได้ถูกนำมาใช้เพื่อรักษาสันติภาพ ของโลกให้คงอยู่แต่หลายประเทศก็ต้องการมีกำลังทหารที่เข้มแข็ง ประเทศไทยก็ต้องปฏิบัติ ในทำนองเดียวกันตราบใดที่ยังมีการคุกคาม การแทรกแซง ที่จะกระทบกระเทือนต่อความ มั่นคงปลอดภัยของชาติ นอกจากนั้นกำลังทหารยังเป็นเครื่องมือในการป้องปรามสงคราม ได้ด้วย

ภัยต่อความมั่นคงของชาติ

1. ความนำ

ในบรรดาปัญหาและภัยสำคัญที่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติหลายประการ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาและการเมือง ฯลฯ เราอาจแยกเป็นปัญหาพื้นฐาน และปัญหาเฉพาะหน้า ปัญหาเฉพาะหน้า ได้แก่ ปัญหาการบ่อนทำลายและการก่อการร้าย โดยเฉพาะลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งคนไทยทุกคน ทุกสาขาอาชีพมีหน้าที่ต้องช่วยกันป้องกัน และแก้ไข หลักการดำเนินงานเพื่อความมั่นคงของชาตินั้นอาจพิจารณาได้จาก

1.1 คำสั่งลับมากที่ สร. 154/2519 กำหนดวัตถุประสงค์ ของรัฐบาลไว้ 3 ประการ คือ

(1) สร้างศรัทธาให้ประชาชนเลื่อมใส เชื่อถือในรัฐบาลและกลไกของรัฐ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

(2) ปลุกฝังจิตใจให้ทุกฝ่ายร่วมกันต่อต้านการดำเนินงานของ ผกค. และมีความสามัคคีในชาติ

(3) ทำลายล้างองค์การจัดตั้งและกลไกของ พตท. และค้นหาทำลายกองกำลังติดอาวุธ และกำลังรบหลักของ ผกค. ให้หมดสิ้นไป

1.2 นโยบายในการป้องกันและปราบปราม

(1) ยึดหลักการณรงค์ทาง จิตวิทยาและทางการเมือง โดยปรับปรุงสภาพแวดล้อมและส่งเสริมความเป็นธรรมในสังคม เศรษฐกิจการปกครอง โดยข้าราชการเป็นกลไกนำ

(2) นำพลังอำนาจของชาติไปใช้ให้ได้สัดส่วนสัมพันธ์กับความรุนแรงของสถานการณ์

(3) ปรับปรุงประสิทธิภาพด้านข่าวกรอง และการปฏิบัติการจิตวิทยา และการพัฒนาต่อเนื่อง

1.3 ผู้รับผิดชอบ

มีองค์การ คือ กอ.รมน. ทำหน้าที่ และให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ของรัฐร่วมกันดำเนินงาน (แนวความคิด พตท.) โดยให้รองนายกรัฐมนตรีฝ่าย รมน. เป็นผู้รับผิดชอบ

2. คอมมิวนิสต์ คืออะไร?

2.1 ลัทธิ ในทางทฤษฎี คอมมิวนิสต์เป็นลัทธิหนึ่งซึ่งมีหลักทางเศรษฐกิจและปรัชญา

การเมืองซึ่งยึดมั่นในแนวทางวัตถุนิยมด้านแนวความคิดของลัทธิคอมมิวนิสต์ ได้แก่ คาร์ล มาร์คส์ (Karl Marx) ชาวเยอรมัน เชื้อชาตยิว, มาร์ค ได้แนวความคิดมาจากนักปรัชญาเยอรมัน ชื่อ เฮเกล และฟอยมัต และได้แนวความคิดเกี่ยวกับวัตถุนิยมไดอะเล็กติก (Dialectical Materialism) มาประกอบเข้ากับแนวความคิดทางเศรษฐกิจของนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ คือ อัดัม สมิท ในเรื่องทฤษฎีแรงงานส่วนเกิน (The Surplus Value Theory of Adam Smith)

ในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นแขนงหนึ่งของลัทธิสังคมนิยม เป็นลัทธิที่ใช้อยู่ในประเทศรัสเซีย และเป็นลัทธิที่วิวัฒนาการมาจากลัทธิมาร์กซิสม์ คำประกาศของคอมมิวนิสต์ที่เรียกว่า Communist manifesto คาร์ล มาร์ค เป็นผู้เขียน หนังสือที่พวกคอมมิวนิสต์ถือเป็นคัมภีร์ใหญ่ทางเศรษฐกิจได้แก่ หนังสือที่มาร์ค เขียนชื่อว่า Capital นักเศรษฐศาสตร์บางคนเรียกลัทธิคอมมิวนิสต์ ว่า Marxism Communism คือลัทธิคอมมิวนิสต์แบบมาร์ค พวกคอมมิวนิสต์เองก็เรียกลัทธิของเขาว่าลัทธิ มาร์-เลนิน-สตาลิน หรือบางที่ย่อลงให้สั้น ๆ ว่าลัทธิ มาร์ค-เลนิน

หลักการทางเศรษฐกิจของลัทธิคอมมิวนิสต์ ต้องการให้เลิกทรัพย์สินส่วนบุคคลทั้งสิ้น ไม่ให้มีเลยของทุกอย่างต้องมีกรรมสิทธิ์ร่วมกัน การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปโดยรัฐ ราษฎรทุกคนมีหน้าที่จะต้องดำเนินการผลิตตามความสามารถของตน การอุปโภคบริโภค อนุญาตให้ตามความจำเป็นเท่านั้น คล้ายกับว่าทุกคนจะต้องได้รับประโยชน์เท่าเทียมกันแต่ที่จริงใน USSR และในจีนแดงเอง ชนชั้นปกครองมีรายได้สูงกว่าราษฎรธรรมดา หลักการที่ว่าให้มีการเผด็จการโดยชนชั้นกรรมาชีพหรือกรรมกร

ในความเป็นจริงเป็นเผด็จการโดยพรรคคอมมิวนิสต์ การปฏิบัติสังคมนิยมโดยวิธีการของพวกคอมมิวนิสต์จะต้องทำลายพวกนายทุนลงเสียก่อน ต่อจากนั้นจึงจะเกิดสังคมที่ไม่มีชนชั้น ลัทธิคอมมิวนิสต์เริ่มแรกเกิดใน USSR เวลานี้มีการแผ่อำนาจพยายามให้โลกทั้งโลกเป็นคอมมิวนิสต์ และให้ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นคอมมิวนิสต์อยู่ได้บงการของตนด้วยจุดหมายปลายทางของพวกคอมมิวนิสต์ก็คือ การครองโลก

ในทางปรัชญาการเมือง ลัทธิสังคมนิยมแบบคอมมิวนิสต์

1. เป็นปรัชญาการเมืองแบบสสารนิยมภาษาวีธี โดยถือว่าสสารมีความสำคัญอันดับหนึ่ง จิตมีความสำคัญเป็นรองสสาร ดังนั้นพวกคอมมิวนิสต์จึงปฏิเสธเรื่องพระเจ้า, การเวียนว่ายตายเกิดและสิ่งเหนือธรรมชาติ แต่เชื่อว่าคนเราจะหาความสุขได้ในโลกนี้เท่านั้น

2. ส่วนหลักวิชาวิธี คือหลักว่าด้วยพัฒนาการของโลก มนุษย์และสังคมเป็นต้น และการพัฒนาการของโลก, มนุษย์และสังคมนั้นมีการเชื่อมโยงกันไปทั้งหมด ทำให้คนค้นพบ กฎต่าง ๆ เช่นกฎของธรรมชาติ กฎของโลกอินทรีย์ กฎของสังคมและกฎของความคิด

วิชาวิธีมีกฎพื้นฐาน 3 ประการ คือ :

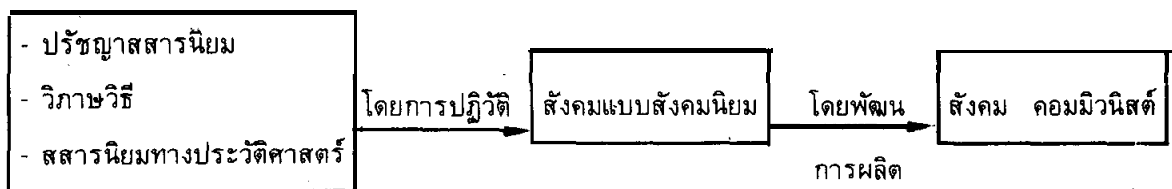
1. กฎแห่งการรวมและการต่อสู้ของสิ่งตรงกันข้าม กฎนี้เป็นที่มาของพัฒนาการทั้งของสสารและจิต
2. กฎแห่งการผ่านจากความเปลี่ยนแปลงทางปริมาณไปสู่ความเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพ
3. กฎแห่งการปฏิเสธสิ่งปฏิเสธ คือ การที่เกิดของใหม่กว่าปฏิเสธของใหม่

$$\boxed{\text{ของเก่า} \pm \text{ของใหม่}} = \boxed{\text{ผล} \pm \text{ของใหม่กว่า}} = \boxed{\text{ผล} \pm \text{ของใหม่กว่า}} = \text{ผล}$$

3. สสารนิยมทางประวัติศาสตร์

เป็นการศึกษาสังคมและกฎพัฒนาการสังคมตามประวัติศาสตร์ ว่าสังคมมีการพัฒนามาแล้ว 4 ขั้นคือ สังคมปฐมบรรพ์ สังคมทาส สังคมศักดินา และสังคมนายทุน และต่อไปจะมีพัฒนาการอีก 2 ขั้น คือ สังคมแบบสังคมนิยม และสังคมคอมมิวนิสต์

พูดโดยสรุป ปรัชญาสสารนิยมวิชาวิธี ถือว่ารัฐเป็นผลของพัฒนาการภายในสังคม รัฐเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงวิธีผลิตและโครงสร้างทางเศรษฐกิจ วิธีผลิตแต่ละแบบเกิดขึ้นเนื่องกันมาตามลำดับของสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละยุค และในขั้นจากสังคมนายทุนไปสู่สังคมแบบสังคมนิยมนั้นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิวัติ เมื่อปฏิวัติเสร็จจะมีการใช้อำนาจเด็ดขาดของชนชั้นกรรมาชีพตั้งนั้นการใช้อำนาจเด็ดขาดของชนชั้นกรรมาชีพจึงเป็นแก่นแท้ของลัทธิ มาร์คซิส

4. สรุป

ในปัจจุบันลัทธิคอมมิวนิสต์มิได้หมายถึง ลัทธิมาร์ค-เลนิน เท่านั้น แต่

1. ผู้นิยมลัทธิมาร์ค-เลนิน เป็นลัทธิคอมมิวนิสต์ด้วยเสมอ
2. ลัทธิคอมมิวนิสต์ไม่จำเป็นต้องเป็นลัทธิมาร์ค-เลนิน
3. ลัทธิคอมมิวนิสต์เกิดมานานแล้ว แต่สมัยกรีกแต่ลัทธิมาร์ค-เกิดราว ค.ศ. 1848

เลนินเกิดปลายศตวรรษที่ 19

4. ลัทธิคอมมิวนิสต์โดยสาระสำคัญ เป็นอุดมการณ์
5. ลัทธิมาร์ค-เลนิน โดยสาระสำคัญ เป็นทฤษฎีและยุทธวิธี (โดยอ้างหลักวิทยาศาสตร์ กำหนด)

ดังนั้น ลักษณะพิเศษของพรรคคอมมิวนิสต์ คือ “พรรคคอมมิวนิสต์คือ พรรคที่มีลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นอุดมการณ์ และมีลัทธิมาร์ค-เลนิน เป็นทฤษฎีชั้นนำ”

2.2 พรรคคอมมิวนิสต์

คอมมิวนิสต์สากล เริ่มเกิดจาก คาร์ล มาร์ค หลังจาก มาร์ค เขียนคำประกาศของคอมมิวนิสต์ (The Communist Manifesto) ราว ค.ศ. 1848 ความคิดนี้แสดงให้เห็นชัดเมื่อเกิดคอมมิวนิสต์หลังปฏิวัติฝรั่งเศส ราว ค.ศ. 1871 ภายหลัง ราว ค.ศ. 1906 เลนินปรับปรุงลัทธิพรรคแบบใต้ดินเรียกว่า Soviet. และพรรคคอมใน USSR ได้อำนาจรัฐ ราว ค.ศ. 1928 ประเทศจีนทำสงครามกองโจร (เหมา เจ๋อ ตุง) มีชัยชนะได้อำนาจรัฐ ราว ค.ศ. 1949 โดยเฉพาะวิธีการตั้งรัฐของพรรคคอมมิวนิสต์จีนนั้นประเทศกำลังพัฒนาได้นำเอามาใช้ทั้งสิ้น (คือใช้วิธี ปฏิวัติและอำนาจปฏิวัติ)

2.3 สงครามประชาชน

ในกลุ่มผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์และต้องการให้มีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลง มักก่อสงครามกลางเมืองและสงครามกองโจร ซึ่งต่อไปจะกลายเป็นสงครามประชาชนตามยุทธศาสตร์และยุทธวิธี การปฏิวัติเพื่อได้อำนาจรัฐของพรรคคอมมิวนิสต์ ตัวอย่างสงครามคอมมิวนิสต์อินโดจีน ซึ่งเวียดนามเหนือ เวียดนาม เป็นผู้นำมาสู่เขมรและลาวเป็นสงครามอย่างหนึ่งที่มีลักษณะพิเศษโดยปฏิบัติตามแนวความคิดและทฤษฎีแห่งสงครามปฏิวัติ มาร์ค-เลนิน-เหมาเจ๋อตุงและโฮจิมินห์ ซึ่งเรียกว่า สงครามห้าแบบ คือ สงครามกลางเมือง, สงครามทางทหาร, สงครามเศรษฐกิจ, สงครามทางสังคม และสงครามทางวัฒนธรรม ทั้งหมดนี้คือ สงครามนอกแบบที่เรียกว่าสงครามประชาชน

2.4 การจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย (พคท.)

(1) คำนำ

การเมืองตามความหมายของพรรคคอมมิวนิสต์ หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นในสังคม

(2) พคท.

องค์กรที่เป็นแกนนำในการทำสงครามประชาชน โดยเฉพาะสงครามการเมืองตามความหมายข้างต้น เพื่อปฏิวัติสังคมตามแนวลัทธิมาร์ค-เลนิน-เหมาเจ๋อตุง, โฮจิมินห์ นั้นตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีประวัติความเป็นมาในประเทศไทย เริ่มแรกราว พ.ศ. 2470 โดยเริ่มมาจากชาวจีนและญวน ที่เลื่อมใสลัทธินี้ และขยายไปสู่ลูกครึ่งจีน. ญวนและชาวไทยพื้นเมือง ในระยะที่ 2 พ.ศ. 2485-2488 เป็นระยะต่อต้านญี่ปุ่น ผู้นิยมลัทธิมาร์ค-เลนิน ฉวยโอกาสเข้าสู่มวลชนขณะนั้นไม่มีใครสนใจคอมมิวนิสต์เพราะสนใจแต่จะต่อต้านญี่ปุ่น จึงทำให้ผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ตั้ง พคท. สำเร็จใน 1 ธันวาคม 2485 (มีการประชุม พคท.ครั้งแรก) นอกนั้นยังมี พรรคคอม จีน (พคจ.) และญวน และเชื่อว่า พคท.เป็นสาขาของพรรคคอมจีน, ญวน ในระยะที่สาม พคท.ขยายตัวโดยอาศัยเงื่อนไขคัดค้านสัญญาสมบูรณแบบ ที่อังกฤษบีบไทย หลังญี่ปุ่นแพ้สงคราม ในระยะที่ 4 คัดค้านอเมริกา (พ.ศ. 2491 เป็นต้นมา ในระยะที่ 5 พคท.เริ่มต่อสู้ด้วยอาวุธกับรัฐบาล (2505-2508)

- ข้อสังเกต พคท.ตั้งมานานในประเทศไทย และเป็นพรรคเดียวที่อยู่ยาวนานที่สุด ปกปิดลับ

(3) การจัดองค์กรทาง พคท.นั้น เป็นการจัดองค์กรแบบปิดลับ สมาชิกระดับสำคัญ ๆ เท่านั้นที่รู้จัก ส่วนระดับที่ต่ำ ๆ มิได้รู้จักหัวหน้ามากนัก การจัดองค์กรพรรคที่สำคัญ มีประธานและคณะกรรมการกลาง เป็นฝ่ายบริหาร นอกนั้นเป็นสมาชิกพรรคผู้ดำเนินงานด้านต่าง ๆ

(4) การดำเนินงานของ พคท.

แก้ว 3 ดวง ของ พคท. คือ พรรค แนวร่วมและกองกำลัง โดยนำไปเป็นหลักในการทำสงครามประชาชน เพื่อให้เกิดสงครามกลางเมือง, สงครามกองโจรขึ้น การดำเนินงานของ พคท.มุ่งเอากำลังน้อยไปชนะกำลังมาก (รัฐบาล) ซึ่งถือเป็นการรุกรายยุทธศาสตร์ ของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในการทำสงครามปฏิวัติ-(ไม่มุ่งทางทหาร)

- ในด้านยุทธศาสตร์ คอมมิวนิสต์พยายามเป็นฝ่ายรุกทางการเมือง
- ไม่จำกัดเวลาในการทำสงคราม จึงเป็นสงครามยืดเยื้อยาวนาน
- ไม่ทำสงครามแบบป้อมค่าย (Positional War) แต่ทำสงครามกลางแปลง (War of Maneuver)

(5) **ขั้นตอนของสงคราม**

- สงครามกลางเมืองเป็นจุดเริ่มของสงครามประชาชนและจะเป็นสงครามประชาชน
- สงครามปลดแอกเป็นรูปสำคัญของสงครามกลางเมืองของ “สงครามประชาชน” คือปลดแอกทางประชาธิปไตย และปลดแอกทางประชาธิปไตย และมีการใช้การสงครามกองโจร ตัวอย่างเวียดนามใต้ มีสงครามประชาชนกับสงครามกลางเมือง แต่จีนไม่มี

(6) **การดำรงอยู่ และการขยายตัวของสงครามประชาชน**

สงครามประชาชนจะดำรงอยู่ และขยายตัวได้ขึ้นอยู่กับ

6.1 ประชาชน พคท.จึงพยายามปลุกระดมมวลชน ให้เข้าเป็นพวก (เป็นพวกจริง ๆ นิยมลัทธิมาร์ค-เลนิน และเป็นแนวร่วมต่าง ๆ)

6.2 รูปแบบการต่อสู้ พคท. เป็นผู้กำหนด รูปแบบและแนวทางการต่อสู้ เช่น การต่อสู้ทางการเมือง นำเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ พวกมากเขาชนะ จะได้อำนาจอรัฐ ในขณะที่เดียวกันก็ใช้อาวุธต่อสู้แบบกองโจรด้วย เพื่อระดมมวลชนประกอบกัน

6.3 รูปการจัดตั้ง พคท.จะจัดตั้ง (1) องค์การพรรค (2) จัดตั้งมวลชน (3) จัดตั้งรัฐในประเทศไทย พคท.ยังไม่ได้อำนาจอรัฐ

6.4 ปัญหายุทธศาสตร์ 2 ประการของ พคท.

6.4.1 ในทางการเมือง ปัญหาสำคัญคือ ปัญหาชาติ, ปัญหาประชาธิปไตย

6.4.2 ยกกองโจรขึ้นสู่ยุทธศาสตร์-ความจริงกองโจรเป็นปัญหายุทธวิธีแต่ในส่วนสำคัญกลายเป็นปัญหายุทธศาสตร์ในสงครามประชาชน

พูดโดยสรุป พคท. ต้องการดึงมวลชนทางชาติ (National force) กับกำลังทางประชาธิปไตย (Democratic Force) มาเป็นฝ่ายตน และรุกทางการเมืองโดยมีเงื่อนไขปัญหาสำคัญ 2 ประการข้างต้น และอื่น ๆ คือ

1. ปัญหาชาติ (เอกราชของชาติ)
2. ปัญหาประชาธิปไตย
3. ปัญหาความเป็นธรรมต่าง ๆ ในสังคม

4. ปัญหาเศรษฐกิจในประเทศ

5. ปัญหาการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่อันเป็นกลไกของรัฐ

ยุทธวิธีทางทหาร พตท.ใช้สงครามกองโจร และใช้สูตร 16 คำ ได้แก่ เอ็งมาข้ามุด เอ็งหยุดข้าแห่ย์ เอ็งแย้ข้าตี เอ็งหนีข้าไล่ (ตาม)

ขั้นตอนปฏิบัติของ พตท.

- พตท.ยึดคือลัทธิมาร์ค-เลนิน มุ่งเปลี่ยนระบบสังคมใหม่ แต่จะเปลี่ยนได้ต้องได้อำนาจรัฐเสียก่อน การดำเนินการให้ได้อำนาจรัฐนั้น พตท. เรียกว่า การปฏิบัติขั้นต่ำ หรือการปฏิบัติประชาธิปไตยประชาชนไปเลย หรือการปฏิบัติประชาธิปไตยหรือบางพวก เรียกว่า การปฏิบัติทุนนิยม หลังจากนั้น จะมีการปฏิบัติขั้นสูงหรือการปฏิบัติสังคมนิยม

2.5 แนวความคิดในการต่อสู้

(1) **รู้เขา** คือ รู้แนวความคิด, ยุทธศาสตร์ของลัทธิมาร์ค-เลนิน มีความรู้เกี่ยวกับ พตท. รู้สถานการณ์ของประเทศ, USSR จีน, ลาว, เขมร, เวียดนาม ฯลฯ

(2) **รู้เรา**

- รู้ภาวะบ้านเมืองปัจจุบัน

- รู้เกี่ยวกับการดำเนินงานต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ ที่บ้านเมืองเราดำเนินอยู่ และทำไม

ต่อสู้

- รู้ผลที่เกิดขึ้น จากการต่อสู้และพัฒนาเกือกลูกกัน-กำลังใจ (เราสู้)

(3) **รู้จักเปรียบเทียบ** ปรับปรุง หาทองแก้ไข

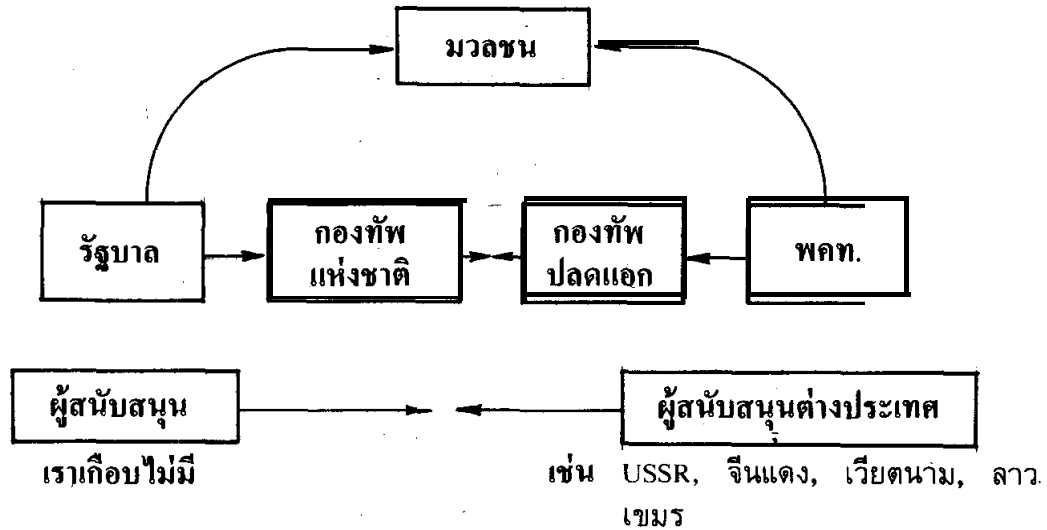
(4) **รู้จักกาลวิธี** ในการปฏิบัติ, ชันเชิงในการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นสิ่งปฏิบัติได้

(5) **ต้องรู้เห็นและยึดมั่น** ในทางอยู่รอดหรือทางชนะของชาติเรา

(6) **หน่วยที่ร่วมต่อสู้**-กลไกของรัฐ, องค์การมวลชน-การตั้งกลุ่มบุคคล

(7) **ทิศทางการต่อสู้**-และเป้าหมาย

สรุปภาพสงครามกับ พคท.

3. รัฐสถานการณ์และปัญหาของชาติ

ก. สถานการณ์

(1) ปัจจัยสถานการณ์ทั่วโลก

1.1 ปัจจัยมูลฐาน การต่อสู้ 2 ฝ่าย นิวเคลียร์, ยุคพัฒนา

1.2 ปัจจัยที่ติดตามมา ได้แก่ บทบาทของชาติมหาอำนาจ, นโยบายของชาติมหาอำนาจที่ปรับปรุงการร่วมกลุ่มประเทศ, การขัดแย้งที่สำคัญ, การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ

(2) ปัจจัยสถานภาพรอบบ้านเรา เช่น พม่า, เวียดนาม, ลาว, เขมร, การรวมกลุ่มอาเซียนและบทบาททางเศรษฐกิจของประเทศ เช่น ญี่ปุ่น

(3) ปัจจัยภายในประเทศ

ปัญหาภาคใต้, ชาวจีน, ชาวเขา, พคท. และการก่อการร้าย
ปัญหาการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ, สังคม, การเมือง

ข. รู้ปัญหาสำคัญของชาติในปัจจุบัน

(1) ปัญหาการเมือง

1.1 รัฐบาลขาดเสถียรภาพ

1.2 ความแตกต่างเกี่ยวกับความเชื่อถือในลัทธิการปกครอง

1.3 การบ่อนทำลายล้มล้างอำนาจรัฐโดย พคท.

- 1.4 การปฏิบัติตามคัลลองประชาธิปไตย
- 1.5 การใช้สิทธิเสรีภาพเกินขอบเขต
- 1.6 การรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

(2) ปัญหาเศรษฐกิจ

- 2.1 ภาวะค่าครองชีพสูงอย่างรวดเร็ว รายได้ประชาชนสูงขึ้นไม่สมดุลง
- 2.2 การกระจายรายได้ไม่เป็นธรรม
- 2.3 การเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้า นายทุน คนกลาง
- 2.4 ปัญหาคนว่างงาน
- 2.5 ปัญหาการลงทุน ปัญหาดุลย์การค้า และดุลย์ชำระเงิน

(3) ปัญหาสังคมจิตวิทยา

- 3.1 ขบวนการของประชาชนตกต่ำ
- 3.2 ประชาชนสับสน
- 3.3 การแตกแยกความสามัคคี
- 3.4 ความไม่เป็นธรรมในสังคม
- 3.5 การคอรัปชั่น
- 3.6 ความด้อยประสิทธิภาพของระบบราชการและตัวข้าราชการ
- 3.7 การขาดวินัย ไม่เคารพกฎหมาย
- 3.8 ปัญหาชนกลุ่มน้อย
- 3.9 เอกลักษณ์ของชาติ
- 3.10 ปัญหายาเสพติด
- 3.11 ปัญหาการศึกษา

(4) ปัญหาการทหาร (การป้องกันประเทศ)

- 4.1 ปัญหาการเพิ่มกำลังรบ และขีดความสามารถในการซ้อมรบ/การป้องกันประเทศ
- 4.2 ปัญหาความขัดแย้งภายในกองทัพและยุทธศาสตร์ทางการทหาร
- 4.3 ปัญหาการปราบปรามผู้ก่อการร้ายและการแทรกซึมย้อมทำลายภายใน/ภายนอกประเทศจากคอมมิวนิสต์

(5) ปัญหาต่างประเทศ

5.1 ปัญหาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะรัฐอินโดจีน

5.2 ปัญหาการแข่งขันอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคและในประเทศไทย

5.3 ปัญหาการรวมตัวของกลุ่มอาเซียน

4. สรุป

4.1 สถานการณ์

ภัยต่อความมั่นคงของประเทศไทย มิได้ขึ้นอยู่กับปัญหา พคท.การพัฒนาประเทศ และการแก้ไขปัญหาการเมืองเศรษฐกิจสังคม ภายในประเทศอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับ การเมืองระหว่างประเทศด้วย มองในด้านนี้ จะเห็นว่า USSR, USA และจีนแดง กำลังต่อสู้ กัน เราจึงควรมองการต่อสู้ของ 3 มหาอำนาจนี้ และศึกษาถึงยุทธศาสตร์โลกของมหา- อำนาจ ว่าสนใจในภูมิภาคใดเช่น ตะวันออกกลางแอฟริกา ฯลฯ ที่จริงในภูมิภาคเอเชีย อากาศเนย์ไทยถูกกำหนดให้เป็นด่านหน้าสู้กับคอมมิวนิสต์ (Front Line) ในการช่วงชิงผล ประโยชน์ และขยายอิทธิพลของมหาอำนาจ ดังนั้นไทยเราจะต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม และดูว่าเราเป็นประเทศเล็ก ทำอย่างไรจึงจะเอาตัวรอด ถ้าระบอบคอมมิวนิสต์ไม่ดี ไม่ เหมาะสมกับสังคมไทยเรา และคนไทยเราส่วนใหญ่ไม่นิยม (ดู มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมช บทความข้างสังเวียน นสพ.สยามรัฐ ฉบับที่ 16 ธ.ค. 20) เราทำได้ เพราะเรามีพระ- มหากษัตริย์ มีศาสนา และรักเสรีภาพ ดังนั้นเราจึงควรสร้างหลักในการต่อสู้โดยเฉพาะ

1. มีผู้นำต่าง ๆ ที่ดี เช่น องค์พระประมุขเป็นต้น
2. มีเครื่องกลไก-เจ้าหน้าที่, ข้าราชการที่ดี
3. สร้างกลุ่มสังคม (ประชาชน) ที่สำคัญต่าง ๆ ให้ดี

หลักที่ 1 องค์การประชุม ทรงเป็นผู้นำ ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาราษฎรอยู่แล้ว, คณะรัฐบาลปัจจุบันพยายามสร้างสามัคคีปรองดองในชาติ แต่ก็มีนโยบายสำคัญ รักษา ความมั่นคงของประเทศจากลัทธินี้

ผู้นำทางการเมือง และข้าราชการพลเรือนต่าง ๆ ต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน ร่วมกัน เข้มแข็ง และตั้งใจจริงในการต่อสู้

หลักที่ 2 ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ต้องปฏิบัติงานอย่างมีอุดมการณ์อย่างเข้มแข็ง ยุติธรรม จะก่อให้เกิดภาพพจน์ รัฐบาล, ชาติดีขึ้น หากคนของรัฐบาลกดขี่หาประโยชน์ ส่วนตนยังมีอยู่มาก ก็จะทำให้เกิดภาพพจน์ไม่ดี

หลักที่ 3 การต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ต้องเข้าถึงกลุ่ม ประชาชนที่สำคัญดังกล่าวมาแล้ว เช่น กลุ่มกรรมกร 2½ ล้านคน กลุ่มเกษตรกร 35 ล้านคน กลุ่มพ่อค้า 4 ล้านคน กลุ่มนิสิตนักศึกษาครูอาจารย์ 1½ ล้านคน และกลุ่มข้าราชการ 1½ ล้านคน

ข้อเท็จจริง ของสภาวะภายในประเทศไทยอีก ศัตรูแทรกซึมบ่อนทำลายอยู่ภายใน มีพรรค, แนวร่วม, และกองกำลังติดอาวุธ โดยยึดเอามวลชนเป็นที่หมาย เราจึงต้องสู้โดย

1. ต้องมีพรรค ที่เข้มแข็ง สู้กับ พคท.อย่างน้อย 2 พรรค ปฏิเสธไม่ให้มีพรรคคอมฯ

2. เราต้องสร้างแนวร่วมโดยเจาะเข้ากลุ่มสำคัญต่าง ๆ

3. กำลังติดอาวุธของเราคือ ทหาร, ตำรวจ ซึ่งจะต้องส่งเสริมความรู้และขีดความสามารถให้เหมาะสมกับประชาชนติดอาวุธทางความคิด เช่น เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือน

ทั้ง 3 ส่วนนี้ ต้องสามัคคีกัน และการปฏิบัติงานต้องมี Guidance Democracy โดยข้าราชการนำ โดยมีมวลชนเป็นเป้าหมาย เช่นเดียวกันและต้องส่งเสริม Media ทุกชนิดให้อยู่ในแนวทางที่เราจะเผยแพร่ควบคุมอย่าให้ออกข่าวเรื่องไร้สาระ เพื่อสนับสนุนด้าน ปจว. ในการต่อสู้ และกระตุ้นประชาชนให้เข้าใจไม่หันไปนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ (การกระตุ้น Need Desire, Aspiration)

เรื่องเร่งด่วนที่รัฐบาลจะต้องทำคือ :

1. การวางรากฐานการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทำอย่างไร? จะมั่นคง-นั่นคือต้องมีหลักปรัชญาและอุดมการณ์ การเมืองที่สอดคล้องกับความต้องการของคนไทย และสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย

2. การป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์

3. การสร้างความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ, สังคม, จิตวิทยา, การเมือง, การทหาร แก่ชาติ

หนังสืออ้างอิง

1. พลโท โชติ คล่องวิชา, “คำบรรยายวิชาการทหาร” ชั้นปริญญาโททางรัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มธ. พ.ศ. 2510.
2. พลโท อภิชาติ วีระธำรงค์, “คำบรรยาย เรื่องความมั่นคงของชาติ” โรงเรียนสงครามจิตวิทยา กรมยุทธการทหาร พ.ศ. 2520.
3. พลโท ทำรง ปานสิงห์, “คำบรรยาย เรื่องขบวนการจิตวิทยาในการบ่อนทำลาย” โรงเรียนสงครามจิตวิทยา กรมยุทธการทหาร พ.ศ. 2519.
4. พลเอก บุญชัย บำรุงพงศ์, “ความมั่นคงของชาติ” ในหนังสือปฐมนิเทศนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2521 พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2521 หน้า 1-8.
5. พันเอก อาจศึก ดวงสว่าง, “ถูกเสือชาวบ้านกับความมั่นคงของชาติ” วารสารรัฐศาสตร์ ชมรมรัฐศาสตร์ ม.ร.ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2520.
6. โรงเรียนสงครามจิตวิทยา กรมยุทธการทหาร “สงครามห้าแบบ” เอกสารแปลประกอบการบรรยาย พ.ศ. 2520.
7. พลโท ทวนทอง สุวรรณทัต, “สถานการณ์ในเวียดนาม ลาว และเขมร” เอกสารประกอบการบรรยายในการประชุมผู้บริหารกิจการนิสิตนักศึกษา ของทบวงมหาวิทยาลัยฯ พ.ศ. 2521.
8. สนนี บางยี่ขัน, *การเมืองท้องถิ่น* ชมรมรัฐศาสตร์ ม.ร.จัดพิมพ์ พ.ศ. 2521.
9. อมร ไสภณวิเชษฐวงศ์ และสนนี บางยี่ขัน, *ปรัชญาไทย* คำบรรยายวิชาปรัชญาไทย คณะมนุษยศาสตร์ ม.ร. พ.ศ. 2520.
10. อมร ไสภณวิเชษฐวงศ์ และสนนี บางยี่ขัน, *ปรัชญาการเมือง* คำบรรยายวิชาปรัชญาการเมือง คณะมนุษยศาสตร์ ม.ร. พ.ศ. 2518 พระนคร : โรงพิมพ์อักษรพัฒนา พ.ศ. 2518.
11. อมร ไสภณวิเชษฐวงศ์ และสนนี บางยี่ขัน *ปรัชญาความมั่นคงของชาติ* คำบรรยายวิชาปรัชญาแห่งความมั่นคงของชาติ คณะมนุษยศาสตร์ ม.ร. พ.ศ. 2521.
12. พันเอก (พิเศษ) พิบูลศักดิ์ นาดีรัักษ์ “คำบรรยาย แนวทางตอบโต้การปลุกกระดมมวลชน” ศศอ. กอ.รมน. พ.ศ. 2520.

13. พลตรี ประสิทธิ์ เวชสุวรรณค์ “คำบรรยาย ความมั่นคงของชาติ” ศศอ. กอ.รมน. พ.ศ. 2520.
14. พลโท อาจ ชาตินักรบ “สถานการณ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” คำบรรยาย โรงเรียนสงครามจิตวิทยา พ.ศ. 2520.
15. พลโท นวล หิญาธิระนันท์ “การโฆษณาชวนเชื่อ” คำบรรยาย โรงเรียนสงครามจิตวิทยา พ.ศ. 2520.
16. พ.ต.อ.ศิริ สุจริตกุล “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย” เอกสารประกอบการบรรยาย โรงเรียนสงครามจิตวิทยา พ.ศ. 2520.
17. พ.ต.อ.วุฒิ สุจริตกุล “คอมมิวนิสต์สากล” เอกสารประกอบการบรรยาย ศศอ. กอ.รมน. พ.ศ. 2520. และ โรงเรียนสงครามจิตวิทยา พ.ศ. 2520.
18. พลเอก สายหยุด เกิดผล “ปัญหาการก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย” คำบรรยาย ประกอบ ศศอ. กอ.รมน. พ.ศ. 2520.

ตัวอย่างคำถามท้ายบทที่ 3

1. สังคมการเมืองของไทยจากการวิเคราะห์ของ ดร.นิพนธ์ ศศิธร คือ
 - (1) มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย
 - (2) เป็นประชาธิปไตยแบบต่างคนต่างทำอะไรได้ตามใจ
 - (3) เป็นสังคมที่มีภาวะขาดผู้นำทางการเมือง และการรวมกลุ่มพลังทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ
 - (4) ข้อ 1, 3 ถูก
 - (5) ข้อ 2, 3 ถูก
2. การเสริมหลักประชาธิปไตยของสังคมไทย ควรเน้นหลักการและอุดมการณ์ที่ควรฟื้นฟูมาใช้ใหม่คือ (ตามแนวของ ดร.สมพร แสงชัย)
 - (1) ความรู้สึกตัวเสมอของข้าราชการและนักการเมืองว่าเป็นข้าราชการของพระเจ้าแผ่นดิน ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ
 - (2) นำหลักการปกครองแบบพ่อกับลูกมาใช้
 - (3) ผู้นำ ต้องมีหลักทศพิธราชธรรมของพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งมีมาแต่โบราณมาใช้
 - (4) ข้อ 1, 3 ถูก
 - (5) ถูกทุกข้อ
3. ปัจจัยที่แสดงขีดความสามารถของชาติในการรักษาความมั่นคงได้แก่
 - (1) การเมือง เศรษฐกิจ การทหาร
 - (2) การเมือง เศรษฐกิจ สังคม
 - (3) การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และการทหาร
 - (4) การเมือง และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
 - (5) ผิดทั้งหมด

เฉลย ข้อ 1. 5 ข้อ 2. 5 ข้อ 3. 3

บรรณานุกรมบทที่ 3

1. สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, *ปัจจุบันและอนาคตของสังคมไทย*, พระนคร : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2514.
2. ชาญวุฒิ วัชรพุกก์, *พัฒนาการเมือง*, พระนคร : โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร, 2518.
3. เชาว์ศ สุตลาภา, *พรรคการเมือง*, พระนคร : บริษัทสหสยามพัฒนา, 2511.
4. พุทธทาสภิกขุ, *การเมืองชนิดช่วยโลกได้*, พระนคร : สมชาติการพิมพ์, 2520.
5. อมรโสภณวิเศษฐวงศ์ และสนธิ บางยี่ขัน, *ปรัชญาการเมือง*, พระนคร : โรงพิมพ์อักษรพัฒนา, 2520.
6. สนธิ บางยี่ขัน และพวงมื่นนอก, *ปรัชญาว่าด้วยความมั่นคงของชาติ*, พระนคร : รุ่ง-ศิลป์การพิมพ์, 2525.
7. สนธิ บางยี่ขัน และวิธาน สุชีวะคุปต์, *ปรัชญาไทย*, พระนคร : โรงพิมพ์คุณพินอักษรกิจ, 2525.
8. พลโท โชติ คล่องวิชา, "คำบรรยายวิชาทหาร", ชั้นปริญญาโททางรัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์, 2510.
9. พลโท อภิชาติ วีระธำรงค์, "คำบรรยาย เรื่องความมั่นคงของชาติ" โรงเรียนสงคราม-จิตวิทยา กรมยุทธการทหาร, 2520.
10. พลโท ธำรงค์ ปานสิงห์ "คำบรรยาย เรื่องขบวนการจิตวิทยาในการบ่อนทำลาย" โรงเรียนสงครามจิตวิทยา กรมยุทธการทหาร, 2519.
11. พลตรี ประสิทธิ์ เวชสวรรค์, "คำบรรยาย ความมั่นคงของชาติ" ศศอ. กอ.รมน., 2520.
12. พลเอก สายหยุด เกิดผล, "ปัญหาการก่อการร้ายของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย", คำบรรยายประกอบ มศว. กอ.รมน., 2520.